

OPŠTI USLOVI ZA OSIGURANJE IMOVINE I PREKIDA RADA OD SVIH RIZIKA

Na osnovu člana 11.2.1. i 11.3.2. Statuta „Wiener Städtische osiguranje“ a.d.o. Beograd. a nakon razmotrenog Mišljenja ovlašćenog aktuara na akte poslovne politike, Izvršni odbor „Wiener Städtische osiguranje“ a.d.o. Beograd je, van sednice, dana 20.12.2019. godine doneo:

OPŠTI USLOVI ZA OSIGURANJE IMOVINE I PREKIDA RADA OD SVIH RIZIKA

Poglavlje I - Osiguranje imovine (materijalne štete)

1) Predmet osiguranja

Član 1.

(1) Predmet osiguranja od opasnosti definisanih u ovom poglavlju Uslova mogu biti sve stvari, osim stvari koje su isključene iz osiguranja, a u skladu sa odredbama koje slede i to:

- 1) predmeti u vlasništvu osiguranika;
- 2) predmeti koje je osiguranik otuđio ukoliko su u njegovoj državi (otuđeni predmeti koji još nisu predati trećem licu);
- 3) predmeti na kojima je upisana hipoteka u korist osiguranika;
- 4) predmeti koji su osiguraniku predati po osnovu zaloge i za koje osiguranik nosi rizik propasti;

a kako je to navedeno u ispravi o zaključenom osiguranju

(2) Stvari u vlasništvu trećih lica su predmet osiguranja ako je to navedeno u ispravi o zaključenom osiguranju uz uslov da nisu osigurani na drugi način ili ukoliko na drugi način nisu u potpunosti osigurani, odnosno ukoliko je osiguriljivi interes kod osiguranika. Osigurana vrednost je iznos koji odgovara interesu osiguranika, ali u većini slučajeva to su troškovi zamene ili izrade.

(3) U pogledu predmeta osiguranja primenjuju se odredbe članova 2 - 6, ukoliko se nešto drugačije ne ugovori.

1.1) Građevinski objekti

Član 2.

(1) Građevinski objekti se osiguravaju sa svim sastavnim građevinskim delovima -komponentama iznad i ispod tla (temelji i podrumski zidovi, sve ugrađene instalacije i sva ugrađena oprema: liftovi, centralno grejanje sa cisternom za gorivo, bojleri, uređaji za klimatizaciju, hidrofori i drugo).

(2) Pod pojmom građevinski objekat se podrazumevaju građevine:

- 1) koje zatvorenim prostorom obezbeđuju ljudima i imovini zaštitu od spoljnih uticaja, u koje je dozvoljen ulazak ljudi, koje su čvrsto vezane za tlo i koje imaju određenu trajnost - postojanost;
- 2) ova klasifikacija obuhvata takođe i lebdeće krovove i slično.

(3) Pored toga, pod pojmom građevinski objekat se podrazumevaju i sledeće građevine:

- 1) Nadstrešnica, krovni pokrivač - krovina, mostovi - pasarele između objekata, rampe,

pogonska osovina lifta ili slični objekti koji su deo građevinske konstrukcije shodno tački 1 prethodnog stava;

2) Silosi, bunker, rezervoari za vodosnabdevanje kao i svi ostali rezervoari - spremišta, koji:

a) čine građevinsku komponentu objekata shodno tački 1 prethodnog stava i koji su posebno slični njima u pogledu zidanja opekom, betonom ili drugim načinima gradnje ili;

b) nisu ni u kakvoj konstrukcijskoj vezi sa objektima shodno tački 1 prethodnog stava, ali su izgrađeni od betona ili opeke;

3) Dimnjaci, čak i slobodno stojeći, izgrađeni od betona ili opeke;

4) Kanali i okna - šahtovi za cevi, kablove i ostale instalacije, kao i podzemne staze od dasaka, ako se te konstrukcije nalaze van objekata i ako su izgrađene od betona ili opeke;

5) Ogradni zidovi svih vrsta.

(4) Građevinska vrednost objekta uključuje sve građevinske komponente umetnute radi gradnje odnosno trajnosti. Ovde su posebno uključeni:

- 1) sistemi zaštite od udara groma;
- 2) čvrsto ugrađeni pregradni zidovi, demontažne pregrade - pregradni zidovi, ali ne i paravanska oprema za deljenje prostora i ugrađeni nameštaj;
- 3) čvrsto zalepljene podne i zidne obloge;
- 4) ugrađene svetleće armature i ostale zidne armature;
- 5) stepenice, lestvice i jarboli za zastave koji su pričvršćeni za objekat, čak i kad se nalaze sa spoljne strane;
- 6) čvrsto ugrađeni jarbol za zastavu;
- 7) ustave na elektro-mehanički pogon odnosno zagrevane strujom (kao i ormarići na obodnim ogradama) zajedno sa elementima za njihov pogon odnosno zagrevanje;
- 8) tende, platnene zavese za zaštitu od sunca i prozorski kapci zajedno sa sastavnim delovima neophodnim za njihovo funkcionisanje;
- 9) montažne spuštene tavanice, plafonske obloge, donji izgled visećih tavanica;
- 10) šupljine, kanali u podnoj konstrukciji, staze od dasaka - prolazi između redova sedišta i pogonske osovine za ugradnju kao i slične konstrukcije, ako se nalaze unutar objekta ili imaju direktnu građevinsku vezu sa objektom i ako su od betona ili oplata;
- 11) zidane peći za pečenje cigle, porcelana, keramika i slični proizvodi koji su deo građevinskog objekta;
- 12) poslovni ulazi, ukoliko su vlasništvo osiguranika.

1.2) Oprema (nameštaj, mašine, aparati i uređaji)

Član 3.

- (1) Pod pojmom oprema podrazumevaju se sve pokretne stvari na mestu osiguranja iznad i ispod tla, u objektima kao i na otvorenom, koje služe za komercijalne svrhe, ukoliko nisu posebnim odredbama isključene iz osiguranja (mašine, nameštaj, sistemi i instalacije za proizvodnju, transformaciju, transport, uskladištenje i potrošnju energije u svim oblicima i dr.).
- (2) Takođe, predmet osiguranja su i:
  - 1) instalacije za grejanje, ventilaciju, klimatizaciju, sušenje kao i peći; tehničke peći; gasne i elektro instalacije sa meračima; gromobranske instalacije;
  - 2) mašine, oprema, sistemi i instalacije za proizvodnju, obradu, transfer, prenos i čuvanje fajlova, informacija i podataka svih vrsta;
  - 3) sistemi, oprema, uređaji i instalacije za merenje, testiranje, displej - vizuelno prikazivanje, regulisanje i kontrolu proizvoda, operativnih - radnih stanja i radnih procesa svih vrsta;
  - 4) mašine, oprema, sistemi i instalacije za prevoz ljudi, materijala, robe i svih vrsta struktura - tekstilnih materijala - prediva, uključujući i usisne sisteme i instalacije za prenos vode, tj. sisteme vodosnabdevanja i odvoda zajedno sa mernim uređajima, fitinzima, filterskim sistemima i pomoćnim uređajima;
  - 5) sve vrste vozila, mašine i prikolice na motorni pogon (osim registrovanih vozila) i vatrogasnih vozila (čak iako su registrovana);
  - 6) oprema, sistemi, spremišta i posude za skladištenje materijala, robe i svih vrsta prediva - struktura - tekstilnih materijala; čak i ponovo upotrebljiva ambalaža, palete, kontejneri i oprema za skladištenje u visoko regalnim magacinima;
  - 7) radne mašine svih vrsta, uključujući i pogonske elemente i sve pomoćne uređaje;
  - 8) silosi, bunker, rezervoari za vodi i ostalo, dimnjaci, zakloni od vetra na vrhu dimnjaka, kanali i vratila, ukoliko služe za proizvodnju i ne mogu se klasifikovati kao građevine;
  - 9) rasklopljive pregrade;
  - 10) sanitarni uređaji kao što su toaleti, kade i lavaboi;
  - 11) sredstva koje kompanija upotrebljava u sistemu proizvodnje uključujući i katalitičke konvertore - katalizatore;
  - 12) rashladni tornjevi, čak i oni od oplata ili betona;
  - 13) portabl - prenosive mašine i uređaji svih vrsta;
  - 14) alati i ostali tehnički uređaji za proizvodnju na portabl - prenosivim mašinama ili za upotrebu sa mašinama, ukoliko se ne smatraju reprodukcijom opremom, sve vrste kancelarijske opreme, čak i periodika i knjige, sve vrste radne opreme i radna odela;
  - 15) oprema za komunalne - zajedničke oblasti, sobe za smeštaj i sobe za goste kao i kuhinje, kantine - menze, biblioteke i slično;
  - 16) aparati za gašenje požara, industrijsku bezbednost, sprovođenje zdravstvenih mera - sanitaciju i sport;
  - 17) kompanijski natpisi i reklamne oznake, sredstva za reklamu i dekoraciju;

18) mašine koje su neispravne odnosno koje se drže u rezervi; delovi za zamenu i predmeti svih prethodno pomenutih tipova, koji još nisu ugrađeni i koji su predviđeni za novu opremu, a takođe i zamenljivi delovi za vozila.

(3) Predmet osiguranja su i mašinski temelji. U slučaju da mašinski temelji nisu izričito isključeni iz ovog osiguranja, osiguravajuće pokrivanje će važiti za temelje koji pripadaju mašinama oštećenim u osiguranom štetnom događaju, čak iako sam temelj nije oštećen ili uništen, ali se iz tehničkih razloga ne može u potpunosti ili delimično koristiti kod obnove ili zamene mašine.

(4) Bašte - vrtovi i parcele, infrastruktura građevinskog zemljišta takođe su predmet osiguranja i osigurani su u okviru sume osiguranja za opremu.

1.3) Zalihe

Član 4.

Predmet osiguranja su i zalihe sirovina, polugotovih i gotovih proizvoda, kao i onih u upotrebi, kupljenih gotovih delova, robe svih vrsta, otpad koji se može reciklirati, brošure i prospekti, potrošna roba i pomoćni materijali svih vrsta, razređivači, maziva, materijali za grejanje i gorivo, tehnički gas, građevinski materijali, hrana i poluluksuzna pakovanja svih vrsta koja se ne mogu ponovo upotrebiti, kao i dragoceni metali i nakit koji se upotrebljava za proizvodnju, koji se nalaze na mestu osiguranja u objektima kao i na otvorenom.

1.4) Druge stvari

Član 5.

Predmet osiguranja mogu biti i:

- 1) Registrovana vozila, kao i registrovana vatrogasna vozila ukoliko je to posebno ugovoreno i naznačeno u ispravi o osiguranju;
- 2) Sve vrste nosioca podataka, uključujući i informacije o njima, tj. računovodstvene knjige, evidencije, planove, magnetnu memoriju, mikrofilmove itd.;
- 3) Sredstva za reprodukciju. Ovde su obuhvaćeni svi predmeti za komercijalne namene, koji odgovaraju sledećoj definiciji:
  - a) sredstva za reprodukciju imaju oblik, šablon - kalup - model, nacrt - skicu, opisivanje nacra - ispisivanje slova ili neku drugu informaciju određenom proizvodu, i
  - b) taj oblik (šablon - kalup - model, nacrt - skica, opisivanje nacra - ispisivanje slova, druge informacije) se prenosi na proizvod, pri čemu se u slučaju promene ili fazne proizvodnje, to sredstvo za reprodukciju ne može više upotrebljavati ili se bar mora izmeniti, tj., primera radi to se odnosi na: izlivenne kalupe - modele, veb kartice i žakar kartice, šablone svih vrsta, kalupe, injekciono livene kalupe, kompresione kalupe, modele, marke, matrice, stereotipne pločice, štamparske ploče i štamparske rolne itd.

- 4) Novac i novčana sredstva.
Pod pojmom novac i novčana sredstva smatra se: novac i novčana sredstva svih vrsta, štedne knjižice na ime odnosno na donosioca, akcije sa zvanično naznačenim cenama i ostale akcije.
Ukoliko drugačije nije naznačeno u ispravi o zaključenom osiguranju, novac i novčana sredstva, štedne knjižice, akcije, dokumenta, nakit, zlato i platina, dragocenosti, dragoceni metali i pravi biseri kao i zbirke kovanog novca i zbirke maraka, osigurani su samo ako se nalaze u zaključenim spremištima.
Izuzetno od odredbi iz prethodne alineje, u vreme pripreme i isplate nadnica i plata, osiguravajuće pokriviće važi i izvan ugovorenih spremišta.
- 5) Lična imovina zaposlenih
Predmet osiguranja može biti i lična imovina zaposlenih.
Izuzetno od odredbi iz prethodne tačke ovog stava novac i novčana sredstva, nakit, vozila i stvari domaćinstva zaposlenih u spremištima nisu predmet osiguranja u smislu ovih Uslova.

1.5) Troškovi *Član 6.*

- (1) Troškovi za preduzimanje mera, čak i kad iste nisu bile uspešne, koje osiguranik posle nastanka štetnog događaja opravdano može smatrati neophodnim za preventivu ili smanjenje štete, osigurani su u smislu ovih Uslova.
Naknada tih troškova i za kombinovano osiguranje imovine biće limitirana do sume osiguranja. Međutim, taj limit se neće primeniti ukoliko su mere preduzete po nalogu osiguravača.
- (2) U onoj meri u kojoj je navedeno u ispravi o zaključenom osiguranju, predmet osiguranja mogu biti i:
- 1) Troškovi gašenja požara, tj. troškovi gašenji požara uključujući protivpožarne agense i uništavanje tih agenasa, uz izuzetak troškova iz tačke 2 ovog stava.
  - 2) Troškovi preseljenja - pomeranja i zaštite, tj. troškovi načinjeni zbog zamene osigurane imovine što je iziskivalo preseljenje - pomeranje, izmenu ili zaštitu ostalih predmeta. Ovde su takođe uključeni i troškovi za hitno zastakljivanje i naročito troškovi demontaže i ponovnog instaliranja mašina i opreme kao i troškovi ulaska, rušenja ili ponovne izgradnje delova objekata.
  - 3) Troškovi rušenja i odnošenja šteta, tj. troškovi za radove na osiguranom gradilištu ukoliko se odnose na osiguranu imovinu, kao i troškovi i za neophodno rušenje preostalih oštećenih delova i odnošenje šteta, uključujući i sortiranje ostataka i otpada. Troškovi uništavanja iz tačke 4 ovog stava su isključeni.
  - 4) Troškovi odstranjivanja su troškovi za ispitivanje, odnošenje, obradu i istovarivanje - istresanje oštećene osigurane imovine.
Troškove odstranjivanja koji se odnose na zemljani materijal, uključujući i troškove

ispitivanja, obrade i istovara moraju prouzrokovati sledeće opasnosti:

- a) opasnost osigurana u smislu ovih Uslova;
- b) opasnost na osiguranom imovini koja se nalazi na osiguranom mestu;
- c) odnosno zemlja koja se nalazi na osiguranom mestu.

Od svih različitih zakonski dopustivih opcija, osiguranje pokriva samo najekonomičniji način odstranjivanja.

Troškovi odstranjivanja koji proisteknu iz zagađenja vode ili vazduha, nisu pokriveni osiguranjem.

U slučaju mešanja osigurane i neosigurane imovine, naknađuju se samo troškovi za odstranjivanje osigurane imovine.

Ako se povećaju - narastu troškovi za odstranjivanje zemljanog materijala ili osigurane imovine kontaminirane - zagađene već pre nastanka osiguranog štetnog događaja (nasleđeni troškovi), tada osiguranje pokriva one troškove koji su veći od iznosa neophodnog za eliminisanje nasleđenih obaveza, i ne uzima se u obzir da li bi se taj iznos utrošio ili se ne bi utrošio da nije došlo do nastanka osiguranog štetnog događaja.

U slučaju kontaminiranog - zagađenog zemljanog materijala, važi sledeće:

- a) Troškovi ponovnog nasipanja iskopa zemljom, takođe su pokriveni osiguranjem. U svakom slučaju, ti troškovi ponovnog nasipanja i troškovi odstranjivanja kontaminirane zemlje biće umanjeni za ugovorenu franšizu.
- b) Troškovi ispitivanja su oni troškovi koji proisteknu iz potrebe da se sprovede zvanična ili stručna - ekspertska istraga:
  - i. da li je materijal opasan - problematičan;
  - ii. da li materijal podleže zakonom predviđenoj obavezi ustupanja prava shodno zakonskoj regulativi koja se odnosi na životinjska trupla;
  - iii. da li je zemljište kontaminirano;

    i ako su odgovori potvrdni, kako će se tretirati odnosno ukloniti.
- c) Kontaminirano zemljište je zemljište koje je neophodno sistematski pregledati, obezbediti odnosno tretirati, zbog njegove povezanosti sa drugim materijalima (uz izuzetak radioaktivnih predmeta).

Troškovi tretmana su troškovi za preduzimanje mera koje služe da se iskoristi, ukloni ili učini pogodnim za istovar,

- opasan otpad - problematičan materijal, predmeti koji podležu zakonom predviđenoj obavezi ustupanja prava shodno zakonskoj regulativi koja se odnosi na životinjska trupla odnosno na kontaminirano zemljište.
Troškovi prelaznog odnosno među uskladištenja do najviše šest meseci osigurani su do osiguranog limita, pod uslovom da se osiguravač odmah obavesti o tom među uskladištenju.
Troškovi istovara - odlaganja otpadaka uključuju i i komunalne troškove.
- 5) Radioaktivni izotopi, troškovi za odnošenje šteta itd., uključujući i kontaminiranu zemlju - Troškovi za odnošenje šteta, rušenje i izolaciju osigurane imovine kao i za tretman kontaminiranog zemljišta u smislu uslova za troškove odstranjivanja koji nastaju kao posledica štetnog događaja na osiguranom mestu shodno Klauzuli o radioaktivnim izotopima, osigurani su ukoliko su te mere zvanično naložene.
- Ako se ugovori, tretman radioaktivno kontaminiranog zemljišta, takođe se biti pokriven osiguranjem u okviru troškova uništavanja shodno prethodnoj tački ovog stava.
- 6) Dodatni troškovi zbog zvanično postavljenih uslova - Dodatni troškovi su troškovi do kojih dođe posle nastanka osigurane štete, odnosno koji su rezultat zvanično postavljenih uslova - zahteva, i koji su veći od troškova dovođenja objekata odnosno komercijalne opreme u njihovo originalno stanje.
Osiguravajuće pokriće neće se primenjivati na dodatne troškove zbog zvanično postavljenih uslova - zahteva koji se ne odnose na delove osigurane imovine koja se nije nalazila pod štetnim delovanjem i koju nije oštetio štetan događaj.
Osiguravač naknađuje dodatne troškove do ugovorene sume osiguranja, pod uslovom da svrha sistema koji su bili izloženi štetnom delovanju ostane ista.
U slučaju podosiguranja objekata i mašina, ti troškovi će se srazmerno umanjiti.
- 7) Dodatni troškovi zbog povećanja cena - Stvarno povećani dodatni troškovi zbog povećanja cena između nastanka osiguranog štetnog događaja i zamene ili rekonstrukcije, pokriveni su osiguranjem do ugovorene sume osiguranja.
Ako osiguranik ne organizuje zamenu ili rekonstrukciju odmah, dodatni troškovi se naknađuju do iznosa do kojeg bi stigli da se zamena ili rekonstrukcija odmah sprovede.
Dodatni troškovi zbog izvanrednih događaja, zvaničnih ograničenja rekonstrukcije ili rada, ili nedostatka kapitala - sredstava, nisu pokriveni osiguranjem.
U slučaju podosiguranja nekog oštećenog predmeta u vezi koga su nastali osigurani dodatni troškovi zbog povećanja cene, ti troškovi će biti proporcionalno umanjeni.
- 8) Troškovi za menjanje brava na osiguranim prostorijama - Troškovi za neophodno menjanje brava na osiguranim prostorijama osigurani su do ugovorenog limita, ako je za vreme provale ili razbojništva, ključ bio zagubljen - stavljen na pogrešno mesto.
- (3) Ni u kom slučaju ne mogu biti predmet osiguranja u smislu ovih Uslova:
- 1) Troškovi zbog oštećenja zdravlja do čega je došlo prilikom ispunjavanja dužnosti spasavanja;
  - 2) Troškovi usluga protivpožarne brigade angažovane u javnom interesu ili po nalogu organa vlasti kao i za usluge drugih odgovornih strana.
- 2) Osigurane opasnosti - rizici**
Član 7.
- Osiguranjem prema ovim Uslovima pruža se osiguravajuća zaštita od sledećih opasnosti:
- 6) Požara, direktnog udara groma, eksplozije, pada letilice (u daljem tekstu: FLEXA pokriće) uz mogućnost ugovaranja proširenja pokrića iz člana 9 ovih Uslova;
  - 7) Imenovanih opasnosti;
  - 8) Neimenovanih opasnosti (svi rizici).
- 2.1) FLEXA pokriće**
Član 8.
- (1) FLEXA pokrićem pruža se osiguravajuća zaštita od opasnosti iz tačke 1 prethodnog člana.
- (2) Požarom se smatra vatra sa štetnim učinkom koja se širi - razvija sopstvenom snagom (štetna vatra).
Ne smatra se da je nastupio požar, ako je osigurana stvar uništena ili oštećena:
- 1) usled izlaganja vatri ili toploti radi obrade ili u druge svrhe (npr. peglanje, sušenje, prženje, pečenje i sl.);
  - 2) usled pada ili bacanja u ognjište (peć, štednjak i sl.);
  - 3) osmuđenjem, oprljenjem ili progorevanjem od cigarete, cigare, svetiljke, žeravice i sl.;
  - 4) usled zagrevanja, kuvanja, vrenja, dimljenja i sl.
- Osiguranjem od opasnosti požara nisu obuhvaćene štete na dimnjacima, nastale u vezi sa njihovom funkcijom.
- (3) Udarom groma se smatra direktan učinak električnosti ili toplote groma na predmetu osiguranja. Štete prouzrokovane indirektnim dejstvom groma nisu predmet osiguranja u smislu ove odredbe.
- (4) Eksplozijom se smatra iznenadno ispoljavanje sile zasnovano na težnji gasova ili pare da se šire.
Prskanje - eksplozija posuda (kotlova, cevovoda itd.) obuhvaćeno je pokrićem samo kad su njihovi zidovi u tolikoj meri pocepani da nastaje trenutno izjednačenje unutrašnjeg i spoljašnjeg pritiska.
Eksplozija u unutrašnjosti posude usled hemijske reakcije takođe se smatra eksplozijom u smislu odredbi ove tačke čak i kad zidovi posude nisu pocepani.
Osiguranjem nisu pokrivenne štete:

- 1) koje su posledica smanjenja pritiska u posudi;
- 2) od eksplozivnog izduvavanja iz peći i sličnih uređaja;
- 3) od eksplozija biološkog karaktera;
- 4) nastale usled probijanja zvučnog zida;
- 5) od eksplozije bombi, mina i sličnih eksplozivnih sredstava, bez obzira kako je došlo do njihovog aktiviranja;
- 6) na mašinama, nastale usled eksplozije u prostoru za unutrašnje sagorevanje;
- 7) od eksplozija koje su normalna pojava u procesu proizvodnje;
- 8) od vodenog udara koji se u tunelima i cevovodima pod pritiskom manifestuje kao eksplozija;
- 9) od eksplozija koje nastanu usled dotrajalosti, istrošenosti, prekomerne naslage rđe, kamenca, taloga, mulja i sl. na sudovima pod pritiskom (kotlovi, cevi i sl.), ali su pokrivene štete na drugim stvarima u vezi s tako nastalom eksplozijom.
- (5) Padom letelice se smatra pad ili udar aviona ili kosmičkog broda, njihovih delova ili tereta, na, odnosno u predmet osiguranja.
- (6) Osiguravajuće pokrivanje se odnosi na materijalnu - imovinsku štetu koja je prouzrokovana shodno prethodnim stavovima ovog člana kao i na štetu koja je prouzrokovana ili nastala:
- 1) usled direktnog dejstva - učinka osiguranih rizika - opasnosti (štetni događaj);
- 2) kao neizbežna posledica štetnog događaja;
- 3) usled aktivnosti na gašenju, rušenju objekata ili raščišćavanju terena u slučaju štetnog događaja;
- 4) usled misterioznog - tajanstvenog nestanka osigurane stvari prilikom nastanka štetnog događaja.
- (7) Prema odredbama ovog člana nisu obuhvaćene osiguravajućim pokrivenjem:
- 1) štete na imovini koju prouzrokuje pogonska - radna vatra, toplota ili dim, kome je imovina izložena tokom ispravne upotrebe;
- 2) štete na imovini koja padne u pogonsku - radnu vatru ili bude bačena u takvu vatru;
- 3) štete od osmuđenja - oprljenja;
- 4) štete prouzrokovane dejstvom električne energije na električnoj opremi (npr. povećanje jačine struje, previsok električni napon, greška u izolaciji, kratki spoj, greška u kontaktu, greška uređaja za merenje, regulaciju i zaštitu, strujni luk, preopterećenje).
Takva imovinska - materijalna šteta nije obuhvaćena osiguranjem čak i kod istovremenog nastanka svetla, toplote ili eksplozije;
- 5) štete na električnoj opremi usled previsokog električnog napona ili usled indukcije kao posledice udara groma ili atmosferskog pražnjenja (indirektni udar groma);
- 6) štete usled mehaničkih dejstava upotrebe i oštećenja motora sa unutrašnjim sagorevanjem zbog eksplozije nastale u komori - prostoru za sagorevanje;
- 7) štete od projektila iz vatrenog oružja;
- 8) štete usled potpritiska (implozija);
- 9) Štete usled direktnog ili indirektnog uticaja:
- a) ratnih događaja bilo koje vrste, bilo da je rat objavljen ili ne, uključujući i nasilne postupke - radnje od strane država i sve nasilne postupke - radnje političkih ili terorističkih organizacija;
- b) građanskih nemira, građanskog rata, revolucije, ustanka, bunta, pobune;
- c) svih vojnih i zvaničnih mera preduzetih u vezi sa gore pomenutim štetnim događajima;
- d) zemljotresa ili ostalih izuzetnih - vanrednih prirodnih nepogoda, uključujući i štete prouzrokovane požarom, odnosno eksplozijom koje se javljaju kao posledica zemljotresa ili ostalih izuzetnih - vanrednih prirodnih nepogoda;
- e) nuklearne energije, radioaktivnih izotopa ili joinizujućeg zračenja.
- Izuzetno od odredbi iz tački 1 do 8, a ukoliko takva šteta dovede to požara ili eksplozije, šteta prouzrokovana požarom, odnosno eksplozijom će biti pokrivena osiguranjem.
- Izuzetno u odnosu na odredbe iz tački 2 do 8, šteta nastala pod okolnostima iz navedenih tačaka će biti pokrivena osiguranjem ako je neizbežna posledica osigurane štete.

2.2) Proširenje FLEXA pokrivača Član 9.

Ukoliko je izričito ugovoreno i utvrđeno u ispravi o osiguranju, osiguravajuće pokrivenje iz prethodnog člana ovih Uslova je moguće proširiti i na sledeće opasnosti:

- 1) indirektni udar groma;
- 2) eksplozija prouzrokovana eksplozivima;
- 3) izlivanje tečnog rastopljenog materijala;
- 4) šteta na kablju od udara groma kod žičane železnice i skijaške uspinjače;
- 5) šteta na sistemima za fumigaciju - dimljenje gasom;
- 6) radioaktivne izotope.

a. Indirektni udar groma Član 10.

- (1) Indirektnim udarom groma smatra se previsok električni napon ili indukcija u električnoj opremi i električnim instalacijama, a sve to prouzrokovano udarom groma. Ovo proširenje osiguravajućeg pokrivača iz člana 8 stav 3 ovih Uslova (koje se odnosi na udar groma), primenjuje se do posebno ugovorenog limita na bazi "prvog rizika" i saglasno je ugovorenoj franšizi.
- (2) Izuzetno od odredbe iz prethodnog stava nisu pokrivena štete na elektronskoj memoriji, računskim ili kontrolnim sistemima ili opremi, štete koje prouzrokuje unutrašnje ili spoljašnje habanje i trošenje materijala ili nepravilno rukovanje, štete zbog previsokog električnog napona prouzrokovano indukcijom do koje je došlo usled fluktuacije u dovodu iz električne mreže zbog drugih atmosferskih pražnjenja.

b. Eksplozija prouzrokovana eksplozivima
Član 11.

Osiguravajuće pokriće se odnosi na štete prouzrokovane eksplozijom eksplozivnih sredstava i materija u smislu tačke člana 8 stav 4 ovih Uslova.

c. Izlivanje tečnog rastopljenog materijala
Član 12.

- (1) Kao proširenje pokrića iz člana 8 stav 2 ovih Uslova osiguravajuće pokriće će se primenjivati za štetu na osiguranoj imovini koja nastane usled neočekivanog izlivanja užarenog tečnog rastopljenog materijala izvan mesta određenog za ispuštanje i odvođenje ili iz cevi i ako nije nastao požar. Osiguravajućim pokrićem je obuhvaćena i šteta koja pri tom nastane na uređajima za ispuštanje i odvođenje kao i na cevima.
- (2) Izuzetno od odredbe iz prethodnog stava, osiguravač nije u obavezi da naknadi štetu nastalu u unutrašnjosti uređaja, štetu na mestu izlivanja, kao ni štetu na rastopljenom materijalu.
- (3) Naknada iz osiguranja se umanjuje za iznos ugovorene franšize.
- (4) Osiguravač nije u obavezi da naknadi troškove grejanja, podgrevanja, odgrevanja i druge slične troškove.

d. Žičana železnica i skijaške uspinjače - šteta na kabl od udara groma
Član 13.

Štete na kabl od udara groma osigurane su samo kad je kabl oštećen od groma u tolikoj meri da se više ne može upotrebljavati u smislu komercijalne operativne regulative. Sve štete na kabl do kojih dođe tokom vremena usled stalnog pražnjenja atmosferskog elektriciteta smatraju se operativnim - pogonskim štetama i nisu predmet ovog osiguranja.

e. Štete od požara na sistemima za sušenje i drugim sistemima zagrevanja
Član 14.

Štete od požara na sistemima za sušenje i drugim sistemima zagrevanja obuhvaćene su osiguravajućim pokrićem čak i kad vatra izbije u unutrašnjosti sistema.

f. Sistemi za fumigaciju - dimljenje gasom
Član 15.

- (1) Komora za fumigaciju (komora za fumigaciju, dimna komora, uređaj za fumigaciju) i njen sadržaj takođe su osigurani od požarne štete u vezi sa funkcionisanjem sistema za fumigaciju.
- (2) Komora za fumigaciju mora biti izgrađena shodno zvaničnoj regulativi i mora biti postavljena tako da fumigaciona vatra ne može zapaliti predmet koji se fumigiraju - dime, čak i u slučaju da oni padnu.

g. Radioaktivni izotopi
Član 17.

Osiguravajuće pokriće će se primenjivati za štetu na osiguranoj imovini usled radioaktivne kontaminacije nastale kao posledica osiguranog slučaja na mestu osiguranja prouzrokovanog radioaktivnim izotopima.

h. Dodatne opasnosti pokrivena osiguranjem u slučaju navedenom u polisi
Član 18.

- (1) Opasnosti ili grupe opasnosti, odnosno štete navedene u ovom poglavlju (Proširenje FLEXA pokrića) su dopuna osiguranju po FLEXA pokriću i smatraju se kao pravno samostalni ugovori o osiguranju, koji se u slučaju štete mogu otkazati posebno - odvojeno, bez uticaja na pokriće po glavnoj polisu za osiguranje za FLEXA pokriće, odnosno drugih osiguranih opasnosti.
- (2) U slučaju štete, i osiguravač i osiguranik imaju pravo da otkazu osiguranje za budući period.
- (3) Otkaz osiguranja se može realizovati u roku od mesec dana po postignutoj saglasnosti o visini isplate naknade iz osiguranja. Osiguravač se mora pridržavati otkaznog roka od mesec dana. Osiguranik ne može otkazati osiguranje posle kraja prve godine osiguranja.

2.3) Imenovane opasnosti - rizici
Član 19.

Pod imenovanim opasnostima - rizicima u smislu ovih Uslova, smatraju se:

- 1) građanski nemiri, zlonamerna šteta, štrajk, prekid rada - zatvaranje fabrike od strane poslodavca zbog neslaganja s radničkim zahtevima;
- 2) udar vozila, dim, supersonična - nadzvučna buka;
- 3) iscurenje tečnosti iz protivpožarnih sprinklera;
- 4) izlivanja vode iz instalacija;
- 5) oluja i grad;
- 6) pritisak snega, obrušavanje kamenja, odronjavanje;
- 7) poplava, visoka voda;
- 8) zemljotres;
- 9) lom stakla;
- 10) provalna krađa uključujući obest - vandalizam i razbojništvo.

a. Građanski nemiri, zlonamerna šteta, štrajk, prekid rada - zatvaranje fabrike od strane poslodavca zbog neslaganja s radničkim zahtevima

a.1 Građanski nemiri
Član 20.

- (1) Osiguravajuće pokriće će se odnositi na štetu na predmetima osiguranja usled akta nasilja direktno povezanih sa građanskim nemirom.
- (2) Pod pojmom „građanski nemir“ u smislu ovih Uslova smatra se situacija u kojoj deo populacije - stanovništva, koji je brojno relevantan, počinje da se kreće na način koji remeti javni red i mir i nasilno se ponaša prema ljudima i imovini.
- (3) Sledeća imovina je isključena iz pokrića za opasnost iz ovog člana: montažni radovi, montažna oprema, građevinski radovi, privremene građevine, građevinska oprema, roba u prevozu, registrovana motorna vozila, stakla u nenastanjenim objektima (osim kad je štetu prouzrokovao požar ili eksplozija u direktnoj vezi sa građanskim nemirom).

a.2 Zlonamerna šteta
Član 21.

- (1) Pod pojmom „zlonamerna šteta“ u smislu ovih Uslova smatra se svako namerno oštećenje ili uništenje osigurane imovine prouzrokovano aktom trećeg lica u sa namerom da pričini štetu osiguraniku.
- (2) Osiguravač nije u obavezi da plati naknadu iz osiguranja na ime štete:
- a) usled razbojništva, provalne krađe i obesti - vandalizma u vezi sa provalnom krađom - izuzev šteta na osiguranim objektima koji nisu osigurane u skladu sa članom 32 ovih Uslova.
- ili
- b) koje je prouzrokovao sam osiguranik ili njegov službenik - radnik ili spoljno osoblje zaposleno kod osiguranika ili stanari ili zakupci osiguranih objekata.
- (3) Sledeća imovina je isključena iz pokrića za opasnost iz ovog člana: montažni radovi, montažna oprema, građevinski radovi, privremene građevine, građevinska oprema, roba u prevozu, registrovana motorna vozila, stakla u nenastanjenim objektima.
- (2) Izuzetno od odredbe iz prethodnog stava, nisu osigurane štete prouzrokovane od strane vozila koja voze osiguranik, stanari ili zakupci osiguranog objekta ili njihovi zaposleni - radnici.
- na stazama, putevima i mostovima.
- (3) Sledeća imovina je isključena iz pokrića za opasnost iz stava 1 ovog člana: montažni radovi, montažna oprema, građevinski radovi, privremene građevine, građevinska oprema, staze, putevi, trotoari, mostovi, roba u prevozu, registrovana motorna vozila, sva stakla.
- (4) Svako uništenje ili oštećenje osigurane imovine koje direktno prouzrokuje dim koji iznenada i neočekivano izađe - biva ispušten iz peći, grejača, kuhinjske opreme, sušara ili drugih sistema za zagrevanje koji se nalaze na osiguranoj lokaciji, smatra se **štetom od dima**.
- (5) Izuzetno od odredbe iz prethodnog stava, nisu osigurane štete prouzrokovane trajnim dejstvom dima.
- (6) Sledeća imovina je isključena iz pokrića za opasnost iz stava 4 ovog člana: montažni radovi, montažna oprema, građevinski radovi, privremene građevine, građevinska oprema, roba u prevozu, registrovana motorna vozila, sva stakla.

a.3 Štrajk, prekid rada - zatvaranje fabrike od strane poslodavca zbog neslaganja s radničkim zahtevima
Član 22.

- (1) Pod pojmom „štrajk“ u smislu ovih Uslova, smatra se planirani prestanak rada, kojeg zajedno sprovodi srazmerno veliki broj zaposlenih - radnika koji se rukovode određenim ciljem.
- (2) Pod pojmom "prekid rada - zatvaranje fabrike od strane poslodavca zbog neslaganja sa radničkim zahtevima" u smislu ovih Uslova smatra se planirano isključenje iz rada ili otpuštanje srazmerno velikog broja zaposlenih - radnika što je usmereno ka određenom cilju.
- (3) Osiguravajuće pokriće će se primenjivati za štete prouzrokovane postupcima štrajkača ili radnika koji su isključeni iz rada, odnosno otpušteni u vezi sa štrajkom ili zbog otpora isključenju iz rada, odnosno otpuštanju.
- (4) Sledeća imovina je isključena iz pokrića za opasnost iz ovog člana: montažni radovi, montažna oprema, građevinski radovi, privremene građevine, građevinska oprema, roba u prevozu, registrovana motorna vozila, stakla u nenastanjenim objektima, lična imovina zaposlenih - radnika.
- (7) Šteta usled **supersonične - nadzvučne buke** biće pokrivena kad avion udarnim talasom probije zvučni zid što direktno utiče na osiguranu imovinu.
- (8) Sledeća imovina je isključena iz pokrića za opasnost iz stava 7 ovog člana: montažni radovi, montažna oprema, građevinski radovi, privremene građevine, građevinska oprema, roba u prevozu, registrovana motorna vozila, sva stakla.

c. Iscurenje tečnosti iz protivpožarnih sprinklera
Član 25.

- (1) Šteta usled iznenadnog i neočekivanog iscurenja vode ili tečnosti na bazi vode, iz sistema protivpožarnih sprinklera ili uređaja za gašenje požara na bazi pene koji su instalirani na mestu osiguranja, a što nije uzrokovano okolnošću u vezi sa funkcijom tih uređaja, smatra se **iscurenjem tečnosti iz protivpožarnih sprinklera**.
- (2) Referentna tačka za vodu, vodosnabdevanje, alarmni ventili, mreža cevastih sprinklera i držača sprinklera zajedno sa odgovarajućom armaturom, koji se upotrebljavaju isključivo za rad sprinklerske opreme, pripadaju sistemu protivpožarnih sprinkler uređaja za gašenje požara na bazi pene.
- (3) Osiguravajuće pokriće će se primenjivati samo za sisteme sprinklera koje je odobrio zvanični organ vlasti i gde kvalifikovana ustanova vrši revizije u redovnim intervalima.
- (4) Izuzetno od odredbi iz ovog člana, nisu osigurane štete:
- 1) na samoj opremi za gašenje požara;
- 2) prouzrokovana testovima za merenje pritiska i prilikom tehničke provere, inspekcije i održavanja;

Član 23.

Ugovorne strane su ovlašćene da u bilo kom trenutku trajanja ugovora, pisanim putem, otkazu grupu rizika - opasnosti iz ovog poglavlja a. U tom slučaju osiguravajuće pokriće prestaje u roku od sedam dana (istekom dvadesetčetvrtog sata sedmog dana) posle uručenja pismenog otkaza.

b. Udar vozila, dim, supersonična - nadzvučna buka
Član 24.

- (1) Uništenje ili oštećenje osigurane imovine koje direktno prouzrokuju pružna ili drumska vozila smatra se kao šteta od **udara vozila**.

- 3) kao posledica promene ili popravke na objektima ili protivpožarnom sistemu;
- 4) usled truleži, raspadanja ili gljivica.
- (5) Sledeća imovina je isključena iz pokrića za opasnost iz ovog člana: montažni radovi, montažna oprema, građevinski radovi, privremene građevine, građevinska oprema, roba u prevozu, registrovana motorna vozila, sva stakla.
- c. Izlivanje vode iz cevi i instalacija
Član 26.**
- (1) Smatraće se da je **šteta od izlivanja vode iz instalacija** nastala od direktnog uticaja vode koja se izlila iz cevi, armature ili opreme u vezi sa tim.
- (2) Takođe je osigurano i oštećenje koje:
- 1) nastane kao neizbežna posledica te štete;
- 2) nastane usled misterioznog nestanka stvari za vreme štete.
- (3) Kod objekata pokrivena su i sledeće štete:
- 1) od mraza na cevima kojima protiče voda, armaturama ili opremi u vezi sa tim pod uslovima da se radi o stalno nastanjenim objektima, odnosno objektima u kojima se svakodnevno obavlja neka aktivnost;
- 2) lom i lom zaptivača cevi kojima protiče voda;
- 3) izvan osiguranog objekta, štete od mraza ili loma - rupture na dovodnim i odvodnim cevima, ukoliko se upotrebljavaju za vodosnabdevanje osiguranog objekta (koji ima svojstvo objekta navedeno u tački 1 ovog stava) i ukoliko se nalaze na mestu osiguranja, osigurane su do 10 metara, ali ne dalje od mesta na kome je instaliran uređaj za merenje potrošnje vode.
- (4) Osiguravač je u obavezi da naknadi i sledeće troškove:
- 1) troškove odmrzavanja;
- 2) troškove iznalaženja, tj. troškove koji nastanu zbog lociranja mesta štete, uključujući i oštećenje time prouzrokovano;
- 3) troškove za uklanjanje blokada u dovodnim i odvodnim cevima unutar i izvan objekta na mestu osiguranja.
- (5) Osiguravač nije u obavezi da plati naknadu na ime oštećenja, čak i kada su neizbežna posledica štete/a:
- 1) koja su nastala pre početka osiguravajućeg pokrića, čak i kad postanu vidljive tek posle početka tog pokrića;
- 2) na instalacijama i armaturi ili opremi u vezi sa njom;
- 3) prouzrokovanim povećanjem vlažnosti;
- 4) na sistemima koji služe samo za oticanje atmosferskih padavina;
- 5) prouzrokovane na sistemima sprinklera;
- 6) prouzrokovane isurenjem vode iz bazena za plivanje;
- 7) na robi uskladištenoj ispod nivoa terena koja nije smeštena najmanje 12 cm iznad podne konstrukcije;
- 8) zbog gubitka vode, gubitka zakupnine ili druge indirektna štete;
- 9) nastale usled podizanja nivoa izdani, zbog vode iz atmosferskih padavina ili povratnog pritiska izazvanog ovim;
- 10) usled truleži, raspadanja ili gljivica.
- (6) Sledeća imovina je isključena iz pokrića za opasnost iz ovog člana: montažni radovi, montažna oprema, građevinski radovi, privremene građevine, građevinska oprema, roba u prevozu, registrovana motorna vozila.
- d. Oluja, grad
Član 27.**
- (1) Pod pojmom „**oluja**“ u smislu ovih Uslova smatra se kretanje vazdušne mase u vezi sa meteorološkim prilikama, brzinom većom od 60 km na sat, na mestu osiguranja - lokaciji. Informacije dobijene od nadležne hidrometeorološke ustanove odlučujuće su kod određivanja brzine vetra u pojedinim slučajevima.
- (2) Osiguravajuće pokriće takođe važi i za štetu koju prouzrokuju predmeti koje oluja baci na osiguranu imovinu.
- (3) Pod pojmom „**grad**“ u smislu ovih Uslova smatra se atmosferska padavina u obliku ledenih zrnaca, povezana sa meteorološkim uslovima.
- (4) Sledeća imovina je isključena iz pokrića za opasnost iz ovog člana:
- a) objekti u izgradnji niti na stvari - zalihe u njima, dok se krov ne završi ili se potpuno ne izoluje - hermetički zatvori, ili dok se konačno sva vrata i prozori ne ugrade i zatvore;
- b) imovina koja se drži na otvorenom ili uz spoljnu stranu objekta, tj., reklamni natpisi, antene, tende, jarboli, vazdušne elektro linije, instalacije rasvete, itd.;
- c) objekti daščare, barake, šatori, baloni, nadstrešnice koje nisu zatvorene sa svih strana, kao i stvari u njima;
- d) lebdeći - viseći krovovi, tribine, ograđeni prostori, staklenici, sve staklene površine uključujući i kupolasta nadsvetla;
- e) objekti u lošem stanju ili nedovoljno održavani objekti, ili delovi koji su se olabavili - popustili odnosno nisu bili već ugrađeni za vreme procesa rekonstrukcije.
- e. Pritisak snega, obrušavanje kamenja, odronjavanje
Član 28.**
- (1) Pod pojmom „**pritisak snega**“ u smislu ovih Uslova podrazumeva se direktan efekat sile na osiguranu imovinu iz prirodno nakupljenih stacionarnih masa snega ili leda.
- (2) Pod pojmom „**obrušavanja kamenja**“ u smislu ovih Uslova podrazumeva se prirodno izdizanje, labavljenje - popuštanje i obrušavanje kamene mase na mesto osiguranja.
- (3) Pod pojmom „**odronjavanjem**“ u smislu ovih Uslova podrazumeva se prirodno izdizanje i kretanje nadole zemljane ili kamene mase duž klizne putanje - staze koja se nalazi ispod površine tla.
- (4) Sledeća imovina je isključena iz pokrića za opasnost iz ovog člana: montažni radovi, montažna oprema, građevinski radovi, privremene građevine, građevinska oprema, roba u prevozu, registrovana motorna vozila, sva stakla uključujući i kupolasta nadsvetla.

f. Poplava, visoka voda
Član 29.

- (1) Pod pojmom „**poplava**“ u smislu ovih Uslova podrazumeva se obrazovanje velike količine vodene mase koja nastaje kao posledica neočekivane provale oblaka, koja premašuje kapacitet kanalizacionog sistema ili ne može da otekne.
- (2) Pod pojmom „**visoka voda**“ u smislu ovih Uslova podrazumeva se porast vodostaja reke ili jezera znatno iznad uobičajenog nivoa, koji nastaje kao posledica neočekivane provale oblaka, topljenja snega ili oluje.
- (3) Sledeća imovina je isključena iz pokrića za opasnost iz ovog člana: montažni radovi, montažna oprema, građevinski radovi, privremene građevine, građevinska oprema, roba u prevozu, registrovana motorna vozila, sva stakla.
- (4) Osiguravač nije u obavezi da plati naknadu na imovini na lokacijama koje su pretrpele štetu od sličnog događaja u poslednjih deset godina (unazad do datuma nastanka štetnog događaja), osim u slučaju da je suprotno izričito naznačeno u ispravi o osiguranju.

g. Zemljotres
Član 30.

- (1) Pod pojmom „**zemljotres**“ u smislu ovih Uslova podrazumeva se prirodno kretanje - podrhtavanje tla usled geofizičkih aktivnosti u unutrašnjosti Zemlje.
- (2) Osiguravač je u obavezi da isplati naknadu iz osiguranja za osiguranu imovinu koja je oštećena ili uništena usled:
- 1) direktnog udara zemljotresa;
  - 2) požara ili eksplozije za koje se dokaže da su neizbežna posledica takvog događaja;
  - 3) delova objekata ili predmeta koje su seizmički udari bacili na osiguranu imovinu.
- (3) Smatra se da je bio zemljotres kad osiguranik može da dokaže da je:
- 1) prirodno kretanje tla oštetilo objekte koji su bili u dobrom stanju, ili oštetilo predmete koji su podjednako otporni, a nalazili su se u blizini mesta osiguranja;
- ili
- 2) štetu mogao da prouzrokuje samo zemljotres, zbog dobrog stanja osigurane imovine.
- (4) Sledeća imovina je isključena iz pokrića za opasnost iz ovog člana: montažni radovi, montažna oprema, građevinski radovi, privremene građevine, građevinska oprema, roba u prevozu, registrovana motorna vozila, sva stakla.

h. Lom stakla
Član 31.

- (1) „**Lom stakla**“ u smislu ovih Uslova podrazumeva rasprskavanje - razbijanje osiguranog stakla.
- (2) Osiguravač nije u obavezi da plati naknadu na ime oštećenja prouzrokovanih građanskim nemirima, zlonamernom štetom, usled štrajka ili prekida rada,

odnosno zatvaranjem fabrike od strane poslodavca zbog neslaganja s radničkim zahtevima.

- (3) Sledeća imovina je isključena iz pokrića za opasnost iz ovog člana: staklene površine unutar objekta ukoliko se to izričito ne naznači u ispravi o osiguranju, pojedinačno staklo čija površina je veća od maksimalne površine naznačene u ispravi o zaključenom osiguranju.

i. Provalna krađa uključujući obest - vandalizam i razbojništvo
Član 32.

- (1) „**Provalnom krađom**“ u smislu ovih Uslova smatra se situacija kada izvršilac nasilno prodre u osigurane prostorije tako što:
- 1) razbije ili polomi vrata, prozore ili druge delove objekta;
  - 2) savlada prepreke kroz otvore koji nisu namenjeni za ulaz;
  - 3) podmuklo se ušunja i uzme - pokupi stvari iz zaključanog objekta ili iz zaključane prostorije u objektu;
  - 4) otključa prostorije pomoću alata ili lažnih ključeva (lažni ključevi su ključevi i koji su neovlašćeno izrađeni);
  - 5) uz pomoć pravih - originalnih ključeva koje je pribavio provalom u objekat ili prostorije koje nisu osigurane ili posle razbojništva. **Razbojništvom** se smatra odnošenje ili nasilno oduzimanje predmeta upotrebom sile ili ugrožavanjem života ljudi;
  - 6) provali u zaključane prostorije opisane u prethodnim stavovima, dok se u njima nalaze ljudi;

i izvrši protivpravno prisvajanje predmeta osiguranja.

- (2) „**Provala u zaključano spremište**“ biće pokrivena osiguranjem ako izvršilac:
- 1) provali u osigurane prostorije i otvori spremište razbijanjem ili pomoću alata ili lažnog ključa;
  - 2) otvori spremište originalnim ključem do koga je došao provalom u slično obezbeđeno spremište;
  - 3) provali zaključano spremište ili ga otvori pomoću alata ili lažnog ključa dok se u njemu nalaze ljudi.

- (3) „**Vandalizam (zlonamerno oštećenje imovine)**“ u smislu ovih Uslova smatra se situacija kada do oštećenja ili uništenja predmeta osiguranja nastane unutar osiguranih prostorija zbog vandalizma - obesti (zlonamerna šteta na imovini) nakon što izvršilac provali u osigurane prostorije u smislu opisa datog za provalnu krađu.
- (4) Sledeće štete, čak i ako nastanu kao neizbežni ishod štetnog događaja iz ovog člana, nisu pokrivena osiguranjem:

- 1) obična krađa (krađa koja nije izvršena na način opisan u stavovima 1 i 2 ovog člana) ili misteriozni - tajanstveni nestanak stvari iako nije bilo provale kako je opisana;
- 2) šteta usled preseljenja stvari ili gotovine iz automata za prodaju u kome se nađu lažni

- metalni novac, metalni novac pogrešne vrednosti, krivotvorene kartice itd.;
- 3) štete koje prouzrokuju osiguranik ili lica koja žive sa njim u zajedničkom domaćinstvu;
- 4) štete koje namerno nanese lica koja su zaposlena kod osiguranika i imaju pristup osiguranom gradilištu, osim ako provala nije izvršena u vreme kada su osigurane prostorije zaključane i ako ni originalni ključ niti duplikat tog ključa nisu upotrebljeni prilikom provale;
- 5) šteta koju prouzrokuje požar, eksplozija ili izlivanje vode iz instalacija - cevi, a sve to u vezi sa opasnostima iz ovog člana.

Međutim, šteta koja nastane upotrebom sredstava za miniranje za vreme provalne krađe, biće pokrivena osiguranjem.

- (5) Sledeća imovina je isključena iz pokrića za opasnosti iz ovog člana: Montažni radovi, montažna oprema, građevinski radovi, privremene građevine, građevinska oprema, roba u prevozu, registrovana motorna vozila; automati za prodaju, automatski menjači novca ili automati za izdavanje novca kao i njihov sadržaj; lična imovina na otvorenom.
- (6) Samo kada je to izričito ugovoreno i naznačeno u ispravi o zaključenom osiguranju, osiguravajuće pokriće će važiti za otvaranje spremišta pomoću originalnog ključa, ako ga je izvršilac pribavio provalom u prostorije koje nisu osigurane, ili razbojništvom.
- (7) Ako se posebno ugovori i naznači u ispravi o zaključenom osiguranju, osiguravajuće pokriće će važiti za osiguravajuće pokriće će se primenjivati na sledeće slučajeve:

1) Razbojništvo na osiguranoj lokaciji

Šteta prouzrokovana razbojništvom (izuzimajući razbojništvo za vreme transporta), pokrivena je osiguranjem do osiguranog limita ako se ispune sledeći zahtevi:

- a) razbojništvo mora da bude izvršeno unutar osiguranih prostorija (mesto zločina);
- b) upotreba sile ili pretnja silom mora biti usmerena protiv osiguranika, njegovih zaposlenih ili drugih lica prisutnih na mestu zločina;
- c) predmeti - imovina koje izvršilac odnese ili koje drugi nasilno oduzmu, mora se nalaziti na mestu zločina u vreme zločina;
- d) ukoliko ne postoji nikakvo drugo osiguranje, materijalna šteta (uključujući neophodne troškove za raščišćavanje itd.) koja nastane na mestu zločina ili koju pretrpe orobljena lica, takođe je pokrivena osiguranjem do osiguranog limita.

Osiguravajuće pokriće se ugovara na bazi "prvog rizika".

2) Razbojništvo za vreme prevoza

Štete od razbojništva za vreme prevoza osigurane su do ugovorenog limita, shodno sledećim uslovima:

- a) razbojništvo mora da se dogodi na putevima unutar Republike Srbije;
- b) dodatno osiguravajuće pokriće postoji na granicama sa stranim zemljama, ako se mesto prijema i isporuke dotičnog transporta nalazi u Srbiji, a skretanje na puteve koji prelaze granicu omogućava brži prevoz;
- c) pretnja nasiljem mora biti usmerena protiv osiguranika ili kurira ili pratioca za vreme prevoza koji spada u njihovu dužnost.

Razbojništvo je takođe pokriveno osiguranjem ako:

- a) angažovani kuriri ili pratioci tokom vršenja svoje dužnosti, pomognu povređenom licu, osim ako je to pružanje pomoći neopravdano zbog pretnje smrti ili ozbiljnog povređivanja njih samih ili ako bi to uticalo na druge važne interese;
- b) angažovani kuriri ili pratioci postanu onesposobljeni kao rezultat fizičke nezgode;
- c) šteta od požara nastane na vozilu, odnosno roba bude oštećena ili uništena usled požara, udara groma ili eksplozije;

Osiguravajuće pokriće počinje propisnim prijemom robe i završava se propisnom predajom robe.

Samo odgovarajuća lica starija od 18 godina mogu se angažovati kao kuriri ili pratioci. Mentalno ili fizički hendikepirana lica ne mogu biti kuriri ili pratioci, a ukoliko je to slučaj, osiguravajuće pokriće prestaje da važi i osiguravač je oslobođen obaveze.

Štete koje prouzrokuju nepošteni kurir kao i štete prouzrokovane namerno ili iz grubog nehata angažovanih kurira ili pratioca, nisu pokrivena osiguranjem.

Materijalna šteta koju pretrpe orobljeni - opljačkani ljudi, takođe je osigurana do visine osiguranog limita.

Osiguravajuće pokriće se ugovara na bazi "prvog rizika".

**j) Štetni događaj
Član 33.**

- (1) Osiguravajuće pokriće će važiti za štetu na imovini koja nastane shodno članovima 19 do 32 u slučaju da nije posebno isključeno:

- 1) usled direktnog uticaja osigurane opasnosti na osiguranu imovinu na osiguranom mestu (štetni događaj), i takođe, pored člana 32, za štetu na sastavnim delovima objekata koja nastane zbog uspešno izvršenog razbojništva ili razbojništva u pokušaju;
- 2) usled neizbežne posledice štetnog događaja;
- 3) usled nestanka u slučaju štetnog događaja (uz izuzetak za član 21 - zlonamerna šteta i član 32 - provalna krađa uključujući obest - vandalizam i razbojništvo).
- (2) Nikakvo osiguravajuće pokriće neće važiti za štetu na imovini shodno članovima od 19 do 32 ovih Uslova:
- 1) koja je posebno isključena za odnosne - pojedine opasnosti;
- a generalno, nastane kao direktni ili indirektni učinak:
- 2) ratnih događaja bilo koje vrste, bilo da je rat objavljen ili ne, uključujući i nasilne akcije država i sva nasilna delovanja političkih ili terorističkih organizacija;
- 3) građanskog rata, revolucije, pobune, ustanka, bune;
- 4) nuklearne energije, radioaktivnih izotopa ili jonizujućeg zračenja;
- 5) ostalih posebnih - neredovnih prirodnih događaja (npr. cunami, olujni talasi, lom brana, lom odbrambenih nasipa) osim onih navedenih u okviru nabrojanih rizika - opasnosti.
- 2.3) Neimenovane opasnosti - rizici (svi rizici)**
Član 34.
- (1) Iznenadni i nepredviđeni događaji koji nisu izričito isključeni ovim Uslovima, koji direktnim dejstvom prouzrokuju štete na osiguranoj imovini, smatraju se neimenovanim opasnostima - rizicima.
- (2) Ne smatraju se neimenovanim opasnostima u smislu ovih Uslova:
- 1) opasnosti iz FLEXA pokrića;
- 2) opasnosti navedene u proširenjima FLEXA pokrića;
- 3) opasnosti i proširenja navedena u poglavlju Imenovane opasnosti;
- 4) opasnosti koje su izričito isključene kod FLEXA pokrića, proširenjima FLEXA pokrića i imenovanih opasnosti;
- 5) opasnosti koje su izričito isključene u ovom poglavlju;
- 6) opasnosti koje su prouzrokovale štete suviše niskog intenziteta.
- (3) Osiguravajuće pokriće za neimenovane opasnosti odnosi se na materijalnu - imovinsku štetu na predmetima osiguranja:
- 1) prouzrokovanu direktnim dejstvom osigurane opasnosti na osiguranu imovinu na osiguranom mestu (štetni događaj);
- 2) prouzrokovanu misterioznim nestankom osiguranih stvari - imovine za vreme štetnog događaja.
- (4) Neće se smatrati da su štete prouzrokovane ostvarenjem neimenovanih opasnosti u smislu ovih
- Uslova i osiguravač nema obavezu da plati naknadu na ime šteta prouzrokovanih:
- 1) usled protivpravnog prisvajanja, pronevere, prevare, iznuđivanja ili obične krađe (čak i krađe u prodavnic);
- 2) usled gubitaka - šteta koje se utvrde tek prilikom kontrole inventara, neslaganja u popisu ili drugih neprijavljenih gubitaka - šteta;
- 3) koje prouzrokuje lavina, vazdušni pritisak od lavine, tok mulja, sleganje tla;
- 4) na stvarima smeštenim na otvorenom ili u otvorenim objektima;
- 5) zbog meteoroloških ili drugih spoljnih uticaja ili poremećaja okruženja;
- 6) usled obične krađe;
- 7) od konfiskacije, eksproprijacije ili oštećenja imovine po nalogu vlasti;
- 8) usled prerade ili obrade bilo koje vrste koja se vrši na elementima koji su direktan predmet obrade; ovo čak uključuje, primera radi, i održavanje, popravku, adaptaciju, dovođenje u ispravno stanje, izgradnju i montažu;
- 9) na objektima, delovima objekata sa dodacima u dvorištima - radištim, na putevima - drumovima, ili na trotoarima, usled propadanja - spuštanja, kidanja - cepanja, skupljanja ili izduženja;
- 10) usled kontaminacije (npr., trovanje, čađavost, taloženje i slično);
- 11) usled infekcije, kvarenja, propadanja, zbog životinja, biljaka, pečuraka ili mikroorganizama svih vrsta;
- 12) usled klimatskih temperaturnih fluktuacija, suše ili vlage;
- 13) usled gubitka težine, gubitka materijala, izbledelosti, promene ukusa, boje, strukture ili izgleda;
- 14) usled hemijskih, termalnih, mehaničkih, električnih ili elektromagnetnih uticaja ili efekata, zbog starenja, pohabanosti i istrošenosti, ili usled korozije, oksidacije, rđanja, erozije, nataloženja svake vrste;
- 15) usled kvara - propusta u vodosnabdevanju, snabdevanju gasom, strujom ili drugim oblicima energije ili goriva;
- 16) usled kvara ili nedovoljnog funkcionisanja klimatizacije, sistema hlađenja ili grejanja kao i mernih, regulacionih, sigurnosnih i kontrolnih sistema;
- 17) usled kvara sistema elektronske obrade podataka;
- 18) usled operativnih grešaka, nesposobnosti ili nehata zaposlenog ili trećih lica;
- 19) usled grešaka u konstrukciji, izračunavanju - proračunu, livenju, materijalima i izradi;
- 20) usled nedostatka vode u parnim kotlovima i opremi;
- 21) usled implozije ili drugih efekata potpritiska;
- 22) na tehničkoj opremi uključujući i opremu za elektronsku obradu podataka, prouzrokovanu spoljnim mehaničkim štetnim događajima;
- 23) usled spoljnog mehaničkog dejstva na tehničku opremu.
- (5) Šteta nije osigurana, čak iako usledi posle štetnog događaja koji je nastao shodno stavu 1 ovog člana, ako su je direktno ili indirektno prouzrokovali:

- 1) ratni događaji bilo koje vrste, bilo da je rat objavljen ili ne, uključujući i nasilne akcije država i sva nasilna delovanja političkih ili terorističkih organizacija;
- 2) pobuna, građanski nemiri, građanski rat, revolucija, ustanak, buna, pobuna;
- 3) sve vojne i zvanične aktivnosti preduzete u vezi sa gore pomenutim događajima;
- 4) nuklearna energija, radioaktivni izotopi ili jonizujuće zračenje;
- 5) manipulisanje sa genetskim materijalom, genetska mutacija ili druge genetske promene.
- (6) Osiguravač nije u obavezi da plati naknadu iz osiguranja ukoliko dođe do štete na sledećoj imovini:
- 1) montažni radovi, montažna oprema, građevinski radovi, privremene građevine, građevinska oprema, riba u prevotum registrovana motorna vozila, sva stakla;
- 2) vazduhoplovi i brodovi, radne mašine na sopstveni pogon;
- 3) usevi na njivi pre žetve i životinje u estrusu (tj. u periodu polnog žara);
- 4) zemljište, voda, temelji, putevi, staze, tuneli, mostovi, šine, brane, dokovi, unutrašnje luke, kejovi - pristaništa, cevovodi, fontane, bazeni, kanali, lokacije za uklanjanje otpada, bušotine, kablovi, iskopi, uređaji za utovar;
- 5) ploveći sistemi (off shore sistemi, tj. sistemi dalje od obale) i predmeti na njima;
- 6) novac i novčani predmeti, štedne knjižice, hartije od vrednosti predmeti od istorijske vrednosti ili umetnički predmeti;
- 7) sve vrste nosioca podataka zajedno sa programima i fajlovima, uređaji za umnožavanje, dokumenti, modeli, prototipi itd.;
- 8) automati za prodaju pomoću metalnog novca, mašine za promenu gotovine i automati za podizanje gotovine zajedno sa sadržajem.
- 3) Prostorno ograničenje**
Član 35.
- (1) Osiguravajuće pokrće prema ovim Uslovima je na snazi na osiguranim lokacijama navedenim u ispravi o osiguranju. Ako se odnesu sa tog mesta, osiguravajuće pokrće se privremeno obustavlja. Ako se trajno odnesu, osiguravajuće pokrće za takve predmete prestaje.
- (2) Izuzetno od odredbi iz prethodnog stava, osigurana imovina kao i osigurani troškovi pokriveni su do 10% od suma osiguranja za dotično mesto osiguranja, čak i izvan mesta osiguranja kao i tokom prevoza (ali videti član 32 stav 7), na izložbama i sajmovima unutar Republike Srbije (u geografskom smislu). Međutim, štete od oluje i grada na imovini koja se nalazi na otvorenom, smatraju se isključenim. Ovo proširenje ne važi za opasnosti iz člana 32 u slučaju da nije drugačije ugovoreno.
- Nove lokacije**
Član 36.
- 1) Nove lokacije unutar granica Srbije automatski su pokrivena osiguranjem do ugovorenog limita od
- momenta kad osiguranik pribavi osigurani interes, pri čemu nije potrebno posebno obaveštavanje o tome.
- 2) Na dan obnove osiguranja, osiguranik je u obavezi da osiguravaču dostavi ažurirani spisak osiguranih lokacija i obavestiti ga o svim promenama u zahtevima u pogledu osiguranja. Promene u obračunu ili preračunu premije vrše se na dan obnove osiguranja u skladu sa Klauzulom o korekciji - konačnom obračunu vrednosti - investiciono pokrće.
- 4) Obaveze osiguranika pre nastanka štete**
Član 37.
- (1) Osiguranik je u obavezi da primenjuje i poštuje propise o bezbednosti nadležnih državnih organa, kao i interne propise i procedure koje je on definisao, kao i niže navedene ugovorne obaveze o bezbednosti. Osim toga, osigurana imovina mora se čuvati u propisanom ispravnom stanju.
- (2) Ako osiguranik grubim nehatom ili zlom namerom prekrši propise, interne akte i procedure o bezbednosti, kao i obaveze u smislu ovih Uslova, odnosno posebno ugovorene obaveze, što prouzrokuje oštećenje predmeta osiguranja, osiguravač nije u obavezi da plati naknadu iz osiguranja.
- (3) Izuzetno od prethodnih odredbi, odstupanja od propisa o bezbednosti nadležnih državnih organa, kao i internih propisa i procedura koje je definisao osiguranik, a koja su odobrena od strane nadležnih organa, ne umanjuju obavezu osiguravača da isplati naknadu iz osiguranja. Osiguranik je u obavezi da obavesti osiguravača bez odlaganja o navedenim odstupanjima.
- 4.1) Obavljanje aktivnosti koje prouzrokuju rizik od požara**
Član 38.
- (1) Pod aktivnostima koje predstavljaju rizik za nastupanje požara (rad uz upotrebu vatre), odnosno eksplozije, shodno propisima o bezbednosti, između ostalog smatraju se:
- 1) zavarivanje i rezanje (autogeno, električno, termitsko);
- 2) brušenje i odvojeno brušenje (naročito pomoću portabl - prenosivih brusilica sa električnim gajtanom);
- 3) lemljenje;
- 4) upotreba plamenih gorionika za blanjanje (otapanje, varničenje, pakovanje - obmotavanje navlačenjem, bitumen, itd.).
- (2) Prisustvo povećanog rizika za nastupanje požara, odnosno eksplozije prouzrokuje:
- 1) upotreba otvorenog plamena;
- 2) visoke temperature koje se koriste ili nastanu pri radu;
- 3) formiranje i raznošenje - širenje varnica koje mogu izazvati požar;
- 4) kapanje istopljenog ili užarenog metala;
- 5) veoma zagrejani radni komadi, često usijani metalni delovi.
- (3) Posebni rizici postoje u sledećim situacijama:

- 1) Leteće varnice predstavljaju rizik od požara za okolinu u poluprečniku od najmanje 10 metara!
  - 2) Poseban požarni rizik od radova sa vatrom postoji na gradilištima i u njihovoj okolini!
  - 3) Za vreme radova koji se izvode na posudama i cevima za zapaljive tečnosti, pored požarnog rizika postoji i rizik od eksplozije, naročito ako su prazne ali se u njima još uvek nalazi para od zapaljivih tečnosti!
  - 4) Slično ovome, rizik eksplozije postoji i za vreme radova koji predstavljaju požarni rizik, a izvode se u blizini prašine ili praha od zapaljivog čvrstog materijala, čak i od metala!
- (4) Iz navedenih razloga, kada se radovi koji predstavljaju požarni rizik, odnosno rizik od eksplozije, izvode izvan radnog prostora posebno predviđenog i opremljenog za tu vrstu radova, osiguranik je u obavezi da se pridržava sledećih propisa o bezbednosti:
- 1) Svaki rad koji predstavlja požarni rizik, mora se izvoditi samo uz izričito odobrenje rukovodioca radova. Obaveza rukovodioca je da, bez obzira da li rad izvodi osoblje iz zaposleno kod osiguranika ili sa strane, anagažuje pouzdano lice zaposleno kod osiguranika pogodno za vršenje nadzora nad takvim radom koje će voditi računa da se, bez izuzetka, poštuje zvanična regulativa u pogledu bezbednosti kao i da se slede uslovi za izvođenje radova.
  - 2) Mora se uvek izbegavati svaka aktivnost koja predstavlja požarni rizik u blizini lako zapaljivih čvrstih materijala i zapaljivih tečnosti. Delovi na kojima treba da se radovi izvode, treba da se odnesu u radni prostor predviđen i posebno opremljen za tu vrstu rada.
  - 3) Pre izvođenja bilo kakve aktivnosti koja predstavlja požarni rizik, odnosno rizik od eksplozije, neophodno je da rukovodilac radova ili član osoblja zadužen za zaštitu od požara i lice koje će te radove sa vatrom izvoditi, izdaju i potpišu obaveštenje o predviđenoj aktivnosti.
  - 4) Aktivnosti koje predstavljaju požarni rizik, odnosno rizik od eksplozije, moraju se izvoditi samo od strane pouzdanog i obučenog osoblja za tu vrstu poslova, koji su potpuno svesni opasnosti u vezi sa njima.
  - 5) Nadzorni organ mora informisati osoblje o konstrukciji objekta i o zapaljivim materijalima u susednim prostorijama i površinama, i mora da se uveri da su se preduzele pogodne i adekvatne protivpožarne mere.
  - 6) Pokretna zapaljiva imovina, uskladišteni zapaljivi čvrsti materijali i tečnosti kao i prašina i otpad, moraju se pre početka radova ukloniti sa radnog mesta i ugroženih površina u blizini.
  - 7) Fiksirani zapaljivi delovi moraju se pre početka radova adekvatno zaštititi nezapaljivim oblogama, vodom, ovlaženim krpama ili peskom - od plamena, varnica i malih vrućih ili užarenih delova.
  - 8) Otvori na tavanicama i u zidovima, vratila, otvori na cevima i kablovima, procepi i pukotine moraju se zatvoriti vatrostalnim materijalom kako bi se odvojili od susednih prostorija pre početka radova. Ugrožena područja u blizini radova moraju se stalno pregledati ne bi li se otkrio neki znak početka požara ili delovi u kojima tinja vatra (npr. zbog provođenja toplote, letećih varnica itd.).
  - 9) Zapaljive obloge, navlake, izolaciju itd. treba ukloniti iz ugrožene zone pre početka radova.
  - 10) Kontejneri - posude - rezervoari, cevi i kanali za zapaljive čvrste materijale, tečnosti ili gasove moraju se isprazniti, očistiti i - ukoliko je moguće - ispuniti vodom pre početka radova.
  - 11) Voda za gašenje požara kao i ostala pogodna protivpožarna oprema mora biti spremna i u adekvatnim količinama na radnom mestu kao i na svim drugim ugroženim prostorima.
  - 12) Pre početka radova, mora se proveriti funkcionisanje opreme koja će se koristiti pri radu. Kada se privremeno ostavljaju na stranu uređaji za paljenje, zavarivanje, rezanje - sečenje, lemljenje i blanjenje, otvoreni plamen se mora posmatrati naročito pažljivo i stalno.
  - 13) Po završetku radova koji predstavljaju požarni rizik, odnosno rizik od eksplozije, radni prostor i ugrožena područja u blizini moraju se osmatrati i više puta detaljno proveravati u pogledu vatre, dima ili mirisa požara - čak i nekoliko sati posle završenog posla. Posebna pažnja se mora obratiti na prostore kojima je teško prići i koje je teško posmatrati. Posle gašenja i najmanje vatre ili mesta na kojima vatra tinja, treba obratiti posebnu pažnju. Iz predostrožnosti, treba obavestiti najbližu vatrogasnu brigadu čak i o neznatnim naznakama požara, dima ili mirisa dima.
  - 14) Ako se ne obezbedi zadovoljavajuća protivpožarna zaštita, nikakve aktivnosti koje predstavljaju požarni rizik ne smeju se sprovesti.
- 4.2) Arhitektonska zaštita od požara, zaštita opreme od požara**
Član 39.
- (1) Arhitektonske mere za formiranje protivpožarnih pregrada, kao što su vatrootporni građevinski elementi, protivpožarni zaptivači itd., ne smeju se ni uklanjati niti oštetiti. Funkcionisanje arhitektonskih mera kod formiranja protivpožarnih pregrada kao i ostale opreme za preventivu požara mora se proveravati u određenim vremenskim razmacima.
  - (2) Odgovarajuće mere za zaštitu od mraza treba preduzeti kod sprinkler uređaja i sistema za gašenje požara penom.
- 4.3) Elektrostatičko punjenje**
Član 40.
- Mašine i oprema moraju se zaštititi odgovarajućim uzemljenjem i ostalim efikasnim merama za odvođenje elektrostatičkih punjenja za vreme upotrebe kad se može pojaviti statički elektricitet.

4.4) Peći i sistemi za grejanje *Član 41.*

- (1) Upravljanje i kontrola rada peći i sistema za grejanje može se prepustiti samo pouzdanim licima koja znaju kako oni funkcionišu i koji su upoznati sa tekućom zakonskom i službenom regulativom.
- (2) Zapaljivi predmeti, zapaljivi čvrsti materijali i zapaljiva tečnost ne smeju se skladištiti u blizini peći, dimnjaka, priključaka ili otvora na dimnjacima kroz koje se dimnjaci čiste.

4.5) Protivpožarna zaštita *Član 42.*

Osiguranik je u obavezi da primenjuje i poštuje propise o bezbednosti nadležnih lokalnih organa, kao i tehničke smernice za protivpožarnu zaštitu.

4.6) Rad kojeg obavljaju izvršioci sa strane *Član 43.*

Čak i kad rad obavljaju izvršioci sa strane - izvan reda zaposlenih kod osiguranika, mora se voditi računa da se oni pridržavaju regulative o bezbednosti. Pouzdani radnici osiguranika koji su pogodni za ovakav zadatak, moraju vršiti proveru i nadgledanje.

4.7) Održavanje, inspekcije, zatvaranje postrojenja *Član 44.*

- (1) Odgovarajućim održavanjem postrojenja mora se, koliko je god moguće, umanjiti verovatnoća nastanka i obima štete
- (2) Po završetku radova, pogodno i pouzdano lice vrši inspekciju - pregled celog postrojenja. To lice mora da proveriti ne samo poštovanje propisa o održavanju, već i ostale bezbednosne regulative.
- (3) Odvodni kanali na osiguranom gradilištu treba da su slobodni, a odbojni ventili instalirani u prostorijama u kojima postoji opasnost od preliivanja.
- (4) Zatvaranje postrojenja, ili čak samo jednog dela postrojenja, i nenastanjenost - nezauzetost objekta predstavljaju povećanje rizika o čemu osiguravač mora biti obavešten.

4.8) Skladištenje *Član 45.*

Ukoliko drugačije nije regulisano posebnim uslovima ili odredbama navedenim u ispravi o osiguranju, sledeći uslovi će važiti za sve vrste skladištenja:

- 1) Površina u blizini prostora za skladištenje u formi blokovskog skladištenja ne sme biti veća od 200m². Između pojedinih skladišnih blokova mora se ostaviti prostor tako da u slučaju požara vatrogasci mogu prići svakom bloku sa svih strana. Prostor između skladišnih blokova mora uvek biti slobodan.
- 2) Materijali koji su klasifikovani u klase opasnosti 1, 2 i 3 prema Evropskom komitetu osiguranja, moraju se skladištiti u skladišne prostore koji čine sopstvene protivpožarne odeljke.

- 3) Grejanje iz individualnih peći nije dozvoljeno u skladišnim prostorijama i skladišnim prostorima.
- 4) Tehnička oprema u skladišnim prostorima, kao što su, primera radi, utovarne platforme za viljuškare, sistemi za ambalažiranje - namotavanje - pakovanje skupljanjem - stezanjem itd., mora se rasporediti tako da posle otkaza - kvara ili neispravnog rada te opreme širenje štetnog događaja (požar, eksplozija) na predmete u blizini bude sprečeno (održavanje bezbednosnog razmaka, upotreba vatrostalnih ploča itd.).
- 5) Zalihe koje se drže u prostorijama ispod kote terena, moraju se skladištiti najmanje 12 cm iznad poda kako bi se sprečila šteta od vlage (koja se penje).

4.9) Tehničke smernice - preventivna zaštita od požara *Član 46.*

- (1) Pored bezbednosne regulative koja je gore navedena, važe i svi ostali propisi o bezbednosti koji se navedu u ispravi o osiguranju kao i ostali zakonski propisi koje u pogledu preventive šteta propišu organi vlasti, proizvođač, dobavljač, inspektor ili sl.
- (2) Primenjivaće se zvanična regulativa koju propisuju zakon ili ostali akti u cilju sprečavanja ili limitiranja štete i koja se odnosi na:
  - 1) zapaljivu robu,
  - 2) eksplozivnu robu,
  - 3) elektro instalacije jake struje,
  - 4) kao i pravila eksploatacije - radne instrukcije.

4.10) Tehničke smernice *Član 47.*

Osiguranik je u obavezi da na izričit zahtev osiguravača, dostavi:

- 1) izveštaj o klasama opasnosti materijala i roba;
- 2) obaveštenje o aktivnostima koje predstavljaju požarni rizik, zajedno sa merama za preventivu požara tokom aktivnosti koje predstavljaju požarni rizik.

4.11) Dopunski propisi o bezbednosti za iscurenje iz sprinklera (član 25) i za štete od izlivanja vode iz cevi (član 26) *Član 48.*

- (1) Osiguranik je dužan da osigurane predmete, naročito cevi u kojima je voda, fittinge - armature i opremu u vezi sa njima drži u ispravnom stanju.
- (2) Ako svo osoblje napusti zgradu za duže od 72 sata, sve cevi za vodosnabdevanje treba zatvoriti i preduzeti odgovarajuće mere za sprečavanje štete od mraza. *Ad hoc* inspekcija objekta ne oslobađa osiguranika ove obaveze..
- (3) Cevi kojima se voda dovodi do vodonosne bezbednosne opreme (npr., sprinkler sistemi, mesta sa vodom za potrebe vatrogasne brigade) ne smeju se isključiti, već se moraju preduzeti odgovarajuće mere protiv štete od mraza.

4.12) Dopunski propisi o bezbednosti za opasnost od oluje i grada
Član 49.

Osiguranik u obavezi da sa naročitom pažnjom vrši održavanje krovne konstrukcije.

4.13) Dopunski propisi o bezbednosti za opasnost od provalne krađe
Član 50.

- (1) Osiguranik je dužan, čak iako su osigurane poslovne prostorije ostale veoma kratko bez osoblja, da:
- 1) uvek drži vrata, prozore i ostale otvore na osiguranim poslovnim prostorijama dobro zaključane;
  - 2) dobro zaključa kontejnere - posude - rezervoare;
  - 3) potpuno primeni sve ugovorene mere bezbednosti.
- (2) Zidni sefovi moraju biti pričvršćeni za zid shodno propisima (100 mm sloj betona B400).
- (3) Registar-fiskalne kase se moraju ostaviti prazne, nezaključane i otvorene posle radnog vremena.
- (4) Ako je imovina osigurana kao da se nalazi u objektima koji su stalno nastanjeni, prekid nastanjenosti u njima ne sme trajati duže od ukupno 40 dana u godini.

4.14) Nepoštovanje obaveza
Član 51.

U slučaju da osiguranik namerno ili iz grubog nehata ne ispuni gore navedene obaveze iz ovog poglavlja i ako se to smatra štetnim po osiguravača, osiguravač će imati pravo na realno - opravdano umanjenje naknade iz osiguranja koja bi se inače isplatila, ili na potpuno oslobađanje od obaveze da osiguraniku isplati naknadu.

5) Obaveze osiguranika u slučaju štete

5.1) Obaveza umanjenja štete
Član 52.

- (1) U svakoj situaciji kada je to moguće, osigurana imovina se mora konzervirati, spasti ili pronaći u slučaju štete koja direktno prethodi ili se već dogodila.
- (2) U tom smislu, od osiguravača se moraju tražiti instrukcije i pridržavati ih se.
- (3) Posle štete - gubitka štednih knjižica i akcija, isplate se moraju odmah obustaviti, i ukoliko je moguće, treba početi sa sudskim postupkom stavljanja van snage.

5.2) Obaveza prijave šteta
Član 53.

- (1) Kada nastane osigurani slučaj, osiguranik je dužan da o tome obavesti osiguravača bez odlaganja, ali najkasnije u roku od tri dana od dana njegovog nastupanja, odnosno saznanja o nastupanju.
- (2) Ako je nastupanje osiguranog slučaja prijavljeno usmeno, telefonom, telegramom i slično, osiguranik je dužan da u roku od tri dana takvu prijavu pismeno potvrdi na odgovarajućem obrascu osiguravača.

- (3) U slučaju požara, eksplozije, zlonamerne štete, štete od udara vozila, kao i kod nestanka imovine (kao, primera radi, provalne krađe), treba odmah obavestiti organe bezbednosti. U toj prijavi posebno je bitno da se navede sva izgubljena imovina.

5.3) Obaveza da se štete objasne
Član 54.

- (1) U svakoj situaciji kada je to moguće osiguravaču treba poveriti istraživanje u vezi uzroka i obima štete i obima njegove odgovornosti da plati naknadu iz osiguranja.
- (2) Osiguranik je u obavezi da sarađuje u istraživanju štete i da osiguravaču stavi na raspolaganje odgovarajuću dokumentaciju. Osiguranik snosi pretrpljene troškove saradnje i stavljanja dokumentacije na raspolaganje.
- (3) U slučaju štete na objektima, na zahtev osiguravača, osiguranik je u obavezi da dostavi overeni izvod iz katastra posle dana nastanka štete. Osiguranik snosi ove troškove.
- (4) Stanje prouzrokovano štetom ne sme se menjati bez saglasnosti osiguravača dokle god se vrši ispitivanje štete, osim ako bi takva izmena poslužila umanjenju štete ili ako je neophodna u javnom interesu.

5.4) Nepoštovanje obaveza
Član 55.

U slučaju da osiguranik namerno ili iz grubog nehata ne ispuni gore navedene obaveze iz ovog poglavlja i ako se to smatra štetnim po osiguravača, osiguravač će imati pravo na realno - opravdano umanjenje naknade iz osiguranja koja bi se inače isplatila, ili na potpuno oslobađanje od obaveze da osiguraniku isplati naknadu.

6) Osigurana vrednost

6.1) Način ugovaranja visine pokriva (osigurane vrednosti)
Član 56.

Ugovarač osiguranja može sa ovim osiguravačem ugovoriti osiguranje imovine na jedan od načina utvrđenih ovim Uslovima od čega zavisi obim zaštite imovinskih interesa osiguranika i obim obaveze osiguravača po nastalom osiguranom slučaju koji je pokriven ugovorenim osiguranjem.

6.2) Posebni uslovi za osigurane vrednosti
Građevinski objekti
Član 57.

Saglasno odredbama prethodnog člana osiguranje građevinskih objekata može se zaključiti na jedan od sledećih načina:

- 1) na novonabavnu građevinsku vrednost - novonabavna građevinska vrednost objekta je cena izgradnje tog objekta kao novog, uključujući troškove projektovanja i planiranja, sve po cenama koje su uobičajene u tom području;
- 2) na stvarnu - realnu građevinsku vrednost - stvarna - realna građevinska vrednost objekta izvodi se iz novonabavne građevinske vrednosti uz umanjenje iznosa

- koji odgovara stanju objekta, naročito njegovoj starosti i istrošenosti;
- 3) na tržišnu vrednost - tržišna vrednost objekta je prodajna cena koja se može postići, ne uzimajući u obzir vrednost zemljišta.

***Oprema i imovina zaposlenih
Član 58.***

Saglasno odredbama člana 55 ovih Uslova, osiguranje za **opremu** kao i **imovinu zaposlenih** može se zaključiti na jedan od sledećih načina:

- 1) na novonabavnu vrednost - novonabavna vrednost je cena proizvodnje novih stvari iste vrste i kvaliteta;
- 2) na stvarnu - realnu vrednost - stvarna - realna vrednost se izvodi iz novonabavne vrednosti uz umanjenje iznosa koji odgovara stanju predmeta, naročito njegovoj starosti i istrošenosti;
- 3) na tržišnu vrednost - tržišna vrednost je prodajna cena koja se može postići za taj predmet.

***Automatsko i investiciono osiguravajuće pokrivanje za objekte i opremu
Član 59.***

Investicije osiguranika u građevinske objekte i opremu za vreme trajanja perioda osiguranja, kao i popravke, nedovoljna procena, objekti i tehnička i komercijalna oprema osiguranika koja nepažnjom nije uključena u sumu osiguranja, računa se takođe kao da je osigurana, bez naplate premije do iznosa od 10% od sume osiguranja ili limita ugovorenog za mesto osiguranja, u zavisnosti od toga šta je niže.

***Korekcija suma osiguranja za objekte odnosno opremu -
Klauzula o korekciji vrednosti
Član 60.***

- (1) Kada je ugovor o osiguranju zaključen sa rokom trajanja dužim od godinu dana, odnosno kada je osiguranje zaključeno sa neodređenim rokom trajanja, a sve to uz godišnji obračun premije, sume osiguranja za osigurane objekte i opremu koriguju se istekom godine osiguranja, na dan obnove osiguranja, za procenat koji odgovara indeksu cena na malo koji objavljuje nadležna institucija za statistiku u Republici Srbiji.
- (2) Korekcija premije se vrši na isti način u istoj meri.
- (3) Svaka ugovorna strana je ovlašćena da preporučenim pismom otkáže primenu Klauzule o korekciji vrednosti nezavisno, bez obzira na postojanje drugih ugovornih odredbi, svake godine na dan obnove osiguranja, shodno otkazu sa rokom od tri meseca pre isteka godine osiguranja.
- (4) Ukoliko je ugovorena Klauzula o korekciji vrednosti, umanjenje naknade iz osiguranja u slučaju podosiguranja primenjuje se u slučaju štete samo ukoliko:
  - 1) u vreme ugovaranja ove Klauzule o korekciji vrednosti, osnova za procenu sume osiguranja ili premije nije odgovarala

- 2) stvarnoj - realnoj vrednosti osiguranih predmeta, ili se osnova za procenu suma osiguranja ili premije promenila na zahtev osiguranika kad, posle momenta ugovaranja ove Klauzule o korekciji vrednosti, nije odgovarala stvarnoj vrednosti osiguranih predmeta, ili
- 3) povećanje vrednosti proisteklo iz promene osiguranih predmeta (proširenja i rekonstrukcija, investicije itd.) nije se reflektovalo odgovarajućim povećanjem osnove za procenu sume osiguranja ili premije.

- (5) Ako za isti interes postoji nekoliko polisa osiguranja (dodatno osiguranje), umanjenje naknade iz osiguranja u slučaju podosiguranja odnosi se samo na srazmeru štete koja odgovara odnosu sume osiguranja u momentu ugovaranja Klauzule o korekciji vrednosti prema osigurljivoj vrednosti u tom momentu.

***Zalihe
Član 61.***

- (1) Saglasno odredbama člana 56 ovih Uslova osiguranje za **zalihe** se zaključuje na cenu obnove ili zamene predmeta iste vrste i kvaliteta, što se smatra osiguranom vrednošću **zaliha**.
- (2) Izuzetno od odredbe iz prethodnog stava, u slučaju da je prodajna cena zaliha niža od troškova obnove ili zamene, prodajna cena će se smatrati osiguranom vrednošću.
- (3) Visina štete se procenjuje prema odredbama o osiguranju vrednosti iz prethodna dva stava, uz umanjenje za preostalu vrednost, a prema sledećem:
  - 1) Za štete na robi koje je osiguranik pribavio radi prodaje, procenjivaće se prema tome koliko bi ista koštala ako bi se zamenila novom robom iste vrste u momentu nastanka štete. Ako se vrednost robe smanjila pre nastanka štete zato što se nije mogla prodati ili iz nekih drugih razloga, to će se uzeti u obzir kod procene;
  - 2) Za štete na zalihama koje je osiguranik proizveo ili koje je osiguranik izradio, procenjivaće se prema troškovima proizvodnje, u koje ulaze: direktni materijalni troškovi, direktna cena radne snage, proizvodni i administrativni troškovi - u momentu nastanka štete, ali maksimalno do visine cene po kojoj je ta roba mogla da se proda;
  - 3) Za štete na zalihama koje su bile prodane i spremne za isporuku, procenjivaće se u smislu nemogućnosti da se isporuka izvrši sa ostalom robom po ugovorenoj ceni, uz umanjenje za troškove uštede.

***Ostali predmeti osiguranja
Član 62.***

Saglasno odredbama člana 55 ovih Uslova osiguranje za **ostale predmete osiguranja** se zaključuje:

- 1) za novac i novčana sredstava - na nominalnu vrednost;
- 2) za štedne knjižice - na vrednost depozita;

- 3) za akcije sa zvanično kotiranom cenom - na poslednju zvaničnu kotaciju;
- 4) za ostale akcije - na tržišnu vrednost;
- 5) za nosioce podataka zajedno sa programima i fajlovima, sredstva za reprodukciju, dokumenta, šablone/kalupe/modele i prototipovi itd. - na iznos troškova zamene ili obnove;
- 6) za drumska vozila, brodove i letelice kao i ostale pokretne stvari koje nisu navedene u ovom poglavlju - na tržišnu vrednost;
- 7) predmete od istorijske vrednosti ili za umetničke predmete, kod kojih, uopšteno govoreći, starenje ne donosi smanjenje vrednosti, kao i pokretne predmete koji se iznajmljuju na komercijalnoj osnovi, primera radi, knjige, video kasete, mašine i uređaji koji se iznajmljuju - na tržišnu vrednost. Lična - sentimentalna vrednost ne uzima se u obzir kod utvrđivanja osigurane vrednosti.

7) Naknada iz osiguranja

7.1) Građevinski objekti, oprema i lične stvari zaposlenih *Član 63.*

Naknada iz osiguranja se utvrđuje u zavisnosti od ugovorenog načina visine pokrivača.

Osiguranje na novonabavnu vrednost Član 64.

- (1) Ako je osiguranje ugovoreno na **novonabavnu vrednost**:
  - 1) naknada iz osiguranja će se isplaćivati posle uništenja ili nestanka, po osiguranoj vrednosti takve nove stvari neposredno pre nastanka štetnog događaja;
  - 2) po pretrpljenoj šteti u visini neophodnih troškova popravke u momentu nastanka štetnog događaja (novonabavna cena), ali najviše do osigurane vrednosti neposredno pre nastanka štetnog događaja;
  - 3) izuzetno od odredbi pod iz prethodnih tačaka ovog stava, ako je stvarna novčana vrednost oštećenog predmeta neposredno pre nastanka štetnog događaja bila manja od 40% od novonabavne cene, osiguravač će naknaditi samo stvarnu novčanu vrednost tog predmeta u momentu štete.
- (2) U slučaju objekata koje osiguranik upotrebljava i koji se stalno održavaju, kao i kad su u pitanju mašine i oprema u stalnoj komercijalnoj upotrebi i angažovane u proizvodnom procesu, ugovoreno je da stvarna novčana vrednost bude najmanje 40% od novonabavne cene. Prema tome, u slučaju štete, naknada iz osiguranja se utvrđuje prema novonabavnoj ceni, pod uslovom da osigurana suma odgovara stvarnoj novonabavnoj ceni.
- (3) Sanacija ili zamena uništenih mašina i opreme može se izvesti sa istim tipom mašina i opreme koji odgovara najnovijoj tehnologiji, čak i ako bi rezultat bio povećanje kapaciteta. Preduslov je da se prvobitna upotreba ili predviđena namena ovim neće promeniti.
- (4) U svakom slučaju, naknada iz osiguranja je limitirana do osigurane vrednosti uništenih predmeta.

- (5) Lične stvari zaposlenih biće pokrivena osiguranjem prema ovim Uslovima samo u delu u kome pokrivač nije obezbeđeno nekim drugim polisama osiguranja (supsidijarno pokrivač).

- (6) Ako je oštećenom predmetu trajno umanjena vrednost neposredno pre nastanka štetnog događaja, obaveza osiguravača je limitirana na visinu tržišne vrednosti. Smatraće se da je:
  - 1) Vrednost jednog objekta trajno devalvirana naročito ako je predviđen za rušenje ili se više ne može koristiti bilo uopšteno, ili u komercijalne svrhe;
  - 2) Vrednost mašine i oprema trajno devalvirana ako su trajno povučene iz upotrebe, ili se više ne mogu upotrebljavati bilo generalno ili u komercijalne svrhe.

Osiguranje na stvarnu novčanu vrednost Član 65.

Ako je osiguranje ugovoreno na **stvarnu vrednost**:

- 1) osiguravač naknađuje u slučaju uništenja ili nestanka osigurane vrednosti neposredno pre nastanka štetnog događaja (novonabavna vrednost umanjena za amortizovanu vrednost);
- 2) u slučaju oštećenja osiguravač naknađuje neophodne troškove popravke u momentu nastanka štetnog događaja, umanjene za amortizovanu vrednost, ali najviše do osigurane vrednosti neposredno pre nastanka štetnog događaja;
- 3) Ako je oštećeni predmet trajno devalvirao neposredno pre nastanka štetnog događaja, u najboljem slučaju refundiraće se njegova tržišna vrednost.

Osiguranje na tržišnu vrednost Član 66.

Ako je osiguranje ugovoreno na **tržišnu vrednost**:

- 1) osiguravač naknađuje u slučaju uništenja ili nestanka osigurane vrednosti neposredno pre nastanka štetnog događaja;
- 2) u slučaju štete osiguravač naknađuje neophodne troškove popravke u momentu nastanka štetnog događaja, umanjene za srazmeru između tržišne vrednosti i novonabavne cene, ali najviše do osigurane vrednosti neposredno pre nastanka štetnog događaja.

Osiguranje na „prvi rizik“ Član 67.

Ako je osiguranje ugovoreno na **"prvi rizik"**, u slučaju uništenja ili nestanka, osiguravač naknađuje osigurane vrednosti i troškove do ugovorenog limita.

h.2 Zalihe Član 68.

- (1) Kod osiguranja zaliha:

- 1) u slučaju uništenja ili nestanka, osiguravač naknađuje osiguranu vrednost neposredno pre nastanka štetnog događaja;
  - 2) u slučaju oštećenja, osiguravač naknađuje neophodne troškove popravke u momentu nastanka štetnog događaja, ali najviše do osigurane vrednosti neposredno pre nastanka štetnog događaja.
- (2) Ako je prodajna cena koja se mogla postići minus uštedeni troškovi neposredno pre nastanka štetnog događaja, bila niža od troškova zamene ili renoviranja - rekonstruisanja, u najboljem slučaju osiguravač naknađuje nižu vrednost.

h.3 Ostali predmeti osiguranja **Član 69.**

Kod osiguranja sledećih predmeta osiguranja naknada iz osiguranja se utvrđuje na sledeći način:

- 1) **Za novac i novčana sredstava** - prema nominalnoj vrednosti;
- 2) **Za štedne knjižice** - prema iznosu depozita;
- 3) **Za akcije sa zvanično kotiranim cenom** - prema poslednjoj zvaničnoj kotaciji;
- 4) **Za ostale akcije** - prema tržišnoj vrednosti,
- 5) **Za nosioce podataka zajedno sa programima i fajlovima, sredstvima za reprodukciju, dokumentima, šablonima - kalupima - modelima i prototipovima itd.** osiguravač naknađuje cenu zamene ili renoviranja - rekonstruisanja, ukoliko je zamena ili renoviranje - rekonstruisanje neophodno i izvrši se u roku od 2 godine od nastanka štetnog događaja. U suprotnom, osiguravač je u obavezi da naknadi samo materijalnu vrednost;
- 6) **Za vozila i ostale pokretne predmete koji nisu navedeni u ovom poglavlju:**
  - a) u slučaju uništenja ili nestanka, osiguravač naknađuje osiguranu vrednost neposredno pre nastanka štetnog događaja;
  - b) u slučaju oštećenja, osiguravač naknađuje neophodne troškove popravke u momentu nastanka štetnog događaja, ali najviše osiguranu vrednost neposredno pre nastanka štetnog događaja;
- 7) **Za predmete od istorijske vrednosti ili za umetničke predmete, kod kojih, uopšteno govoreći, starenje ne donosi smanjenje vrednosti, kao i za pokretne predmete koji se iznajmljuju na komercijalnoj osnovi, primera radi, knjige, video kasete, mašine i uređaji koji se iznajmljuju** - prema tržišnoj vrednosti; Lična - sentimentalna vrednost ne uzima se u obzir kod utvrđivanja osigurane vrednosti;
- 8) **Za osigurane troškove** - naknada se utvrđuje prema stvarno nastalim troškovima do ugovorenog limita.

h.4 Opšti uslovi za isplatu naknade iz osiguranja **Član 70.**

- (1) Ako se osigurana vrednost neke stvari tokom trajanja ugovora o osiguranju poveća u odnosu na njenu

osiguranu vrednost u momentu ugovaranja osiguranja zbog izvršenih popravki, naknada iz osiguranja za troškove popravke umanjice se za iznos povećanja u vrednosti.

- (2) Vrednost ostataka uvek se uzima u obzir prilikom obračuna naknade (osiguravač umanjuje naknadu za iznos vrednosti ostataka). Zvanična ograničenja koja se odnose na zamenu ili renoviranje - rekonstruisanje neće se uzeti u obzir kod vrednovanja ostataka.

- (3) Sledeća Klauzula o vrednosti ostatka važi za građevinske objekte:

U slučaju štete, vrednost ostatka neće biti uzeta u obzir kod izračunavanja naknade iz osiguranja za građevinski objekat, ako nije veća od 10% od odnosne vrednosti naknade i ostaci objekta se ne mogu u stvari rekonstruisati. Delimična upotreba ostataka objekta za rekonstrukciju ili drugu komercijalnu upotrebu ostataka objekta biće na odgovarajući način uzeti u obzir kod obračuna naknade iz osiguranja.

h.5 Nestali i kasnije pronađeni predmeti **Član 71.**

- (1) Osiguranik je obavezan da preuzme pronađene predmete osiguranja ukoliko je to razumno i opravdano uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja.
- (2) Ako su predmeti pronađeni posle isplate naknade iz osiguranja, osiguranik je u obavezi da vrati primljenu naknadu iz osiguranja, umanjenu za naknadu za umanjenu vrednost.
- (3) Izuzetno od odredbi iz stava 1 ovog člana, ako nije opravdano očekivati da osiguranik preuzme pronađene predmete, osiguranik je u obavezi da pravo svojine prenese na osiguravača, odnosno ovlasti osiguravača da izvrši prodaju tih predmeta.

h.6 Pojedinačnih predmeta koji pripadaju jednom skupu **Član 72.**

- (1) U slučaju pojedinačnih predmeta koji pripadaju jednom skupu, eventualno smanjenje vrednosti pojedinačnih predmeta koji su ostali neoštećeni, neće se uzeti u obzir kod procene ostalih koji su uništeni ili su nestali.

Sledeće se primenjuje ukoliko je izričito navedeno u polisi osiguranja:

Jednoobrazna većina predmeta

- (2) Izuzetno od odredbi iz prethodnog stava, a u slučaju da je to izričito navedeno u polisi osiguranja, primenjivaće se **Klauzula jednoobrazne većine predmeta** koja glasi:

Ako je većina predmeta jednoobrazna sa predmetima koji su pretrpeli štetu, tada ne samo da će se stvarno oštećeni delovi naknaditi u slučaju štetnog događaja, već će se do ugovorenog limita naknaditi i delovi koje osiguranik više ne može upotrebljavati.

h.7 Beznačajne promene **Član 73.**

Za beznačajne promene na osiguranim predmetima, koje ne umanjuju njihovu vrednost u upotrebi (funkcionalnosti), osiguravač nije u obavezi da plati naknadu iz osiguranja.

(5) **Podosiguranje**
1. Osnovne odredbe
Član 74.

- (1) Ako se po nastupanju osiguranog slučaja pokrivenog ugovorenim uslovima osiguranja utvrdi da je vrednost osiguranih stvari na dan nastanka štete bila veća od sume osiguranja, a sve to na ugovoreni način u skladu sa ovim Uslovima, smatraće se da postoji podosiguranje.
- (2) U slučajevima iz prethodnog stava obaveza osiguravača za nastalu štetu smanjuje se u srazmeri između sume osiguranja i vrednosti osiguranih stvari.
- (3) U slučajevima u kojima je ugovor o osiguranju zaključen na "prvi rizik", načelo podosiguranja odnosno pravilo proporcije kod utvrđivanja visine obaveze osiguravača se ne primenjuje.

2. Izravnavanje suma osiguranja
Član 75.

- (1) U slučaju da sume osiguranja pojedinačnih pozicija premašuju odgovarajuće osigurane vrednosti zamene, ti veći iznosi će se srazmerno raspodeliti između onih pozicija za koje, posle alokacije automatskog osiguranja novih rizika, postoji podosiguranje, ili za koje suma osiguranja nije dovoljna zbog izdataka za preventivu ili smanjenje štete.
- (2) Za raspodelu iz prethodnog stava, bitna je srazmera iznosa, pomoću čega osigurljive vrednosti pojedinih pozicija premašuju sume osiguranja, i bez razmatranja koje su pozicije oštećene u štetnom događaju.
- (3) Kad su u pitanju pozicije za koje je ugovorena Klauzula o korekciji procenjene vrednosti, početna suma osiguranja plus korekcija procenjene vrednosti će se primeniti kao suma osiguranja.
- (4) Iz izjednačavanja suma osiguranja isključuju se sume osiguranja na bazi "prvog rizika" kao i za robu - zalihe.
- (5) Ako se posebne sume osiguranja ugovore za nekoliko lokacija, tada će se izravnavanje suma osiguranja izvršiti samo između pozicija pojedinačnih lokacija.

(6) **Limiti naknade iz osiguranja i franšiza**
Član 76.

- (1) Ako se ugovori ukupni limit naknade iz osiguranja ili ukupni godišnji limit, taj limit se primenjuje kao limit za naknadu iz osiguranja uključujući plaćanja troškova, uprkos odredbama nasuprot tome iz ovih Uslova.
- (2) Isplata naknade iz osiguranja shodno ovim Uslovima, kod svake štete umanjice se za iznose ugovorene franšize (posle primene podosiguranja ako ga ima).
- (3) Svi štetni događaji koji nastanu iz jednog i istog uzroka u istom vremenskom periodu od 72 sata, smatraju se kao jedan štetni događaj shodno odredbama ovih Uslova, osim kad je u pitanju visoka voda kod koje se jedan štetni događaj definiše od početka znatnog povećanja nivoa vode iznad uobičajene kote do smanjenja na uobičajeni nivo reke ili jezera.

(7) **Isplata naknade iz osiguranja, obnova - rekonstrukcija, zamena**
Član 77.

- (1) Osiguranik ima pravo na naknadu iz osiguranja:
- 1) U slučaju uništenja, odnosno uništenja ili nestanka:
- a) kad su u pitanju **objekti** - u najboljem slučaju prema stvarnoj novčanoj vrednosti, ma kakva bila tržišna vrednost;
- b) kad su u pitanju **mašine i oprema** - u najboljem slučaju prema stvarnoj novčanoj vrednosti, ma kakva bila tržišna vrednost;
- 2) U slučaju oštećenja, prema stvarnoj vrednosti.
- (2) Gubitak stvarne novčane vrednosti odnosi se na gubitak u pogledu troškova zamene, kao što se stvarna novčana vrednost odnosi prema vrednosti zamene.
- (3) Gubitak tržišne vrednosti odnosi se na gubitak u pogledu troškova zamene, kao što se tržišna vrednost odnosi prema vrednosti zamene.
- (4) Osiguranik ima pravo da primi uplatu na ime onog dela koji je veći od naknade iz osiguranja shodno stavu 1 ovog člana, do iznosa troškova zamene, kad su i samo ukoliko su ispunjeni sledeći uslovi:
- 1) Osiguranik mora biti u obavezi da iznos naknade iz osiguranja u potpunosti utroši na obnovu - rekonstrukciju ili zamenu. Predmeti koji su već proizvedeni, kupljeni ili naručeni pre nastanka štetnog događaja, ili su bili u procesu proizvodnje, ne smatraju se rekonstruisanim ili zamenjenim.
- 2) Ako se, posle nastanka osigurane štete, imovina rekonstruiše na nekoj drugoj lokaciji u zemlji, ukoliko je to povoljnije za osiguravača, naknada iz osiguranja će biti kao da je rekonstrukcija izvršena na istoj lokaciji, shodno odredbama ovih uslova (na bazi troškova rekonstrukcije - obnove ili troškova zamene - nova vrednost), čak i kad zamenjena imovina ne služi u ranije svrhe ali se ipak koristi u osiguranom poslovanju;
- 3) Rekonstruisani - obnovljeni ili zamenjeni predmeti moraju služiti istoj svrsi.
- 4) Rekonstrukcija - obnova ili zamena moraju se izvršiti u periodu od tri godine od nastanka štetnog događaja. Vremenski limit za rekonstrukciju primenjuje se kao potpora - dar, ako se u tom vremenskom periodu izdaju nalozi za zamenu ili rekonstrukciju - obnovu.
- 5) Rok za isplatu naknade iz osiguranja je 14 dana računajući od dana podnošenja zahteva sa svim relevantnim dokazima. Međutim, ukoliko iz do tada prikupljenih dokaza proizilazi da je zahtev osnovan, ali je još uvek nepoznata visina, osiguravač je u obavezi da na zahtev osiguranika isplati

akontaciju naknade iz osiguranja u nespornoj visini u roku od 14 dana od dana podnošenja zahteva.

Ako se do tada ne prezentira nikakvo stručno mišljenje, osiguravač će predočiti stručno mišljenje u pogledu adekvatne isplate.

Čak i u slučaju kad razjašnjenje u pogledu obaveze osiguravača da izvrši naknadu nije potpuno, pristupa se obračunu uz sva pridržana prava i uz potpunu naknadu osiguraniku u slučaju da osiguravač bude oslobođen obaveze da naknadi štetu, ako osigurano lice dostavi odgovarajuće garancije.

Rešavanje šteta u slučaju istovremenog postojanja osiguranja od loma mašina i FLEXA osiguranja (osiguranje od požara, udara groma i eksplozije)

Član 78.

- (1) U slučaju istovremenog postojanja osiguranja od loma mašina i FLEXA osiguranja i u slučaju da nije jasno da li će i u kojoj meri šteta da se smatra pokrivena kroz FLEXA pokrivanje ili lom mašina, a osiguravač loma mašina i FLEXA osiguravač nisu isto pravno lice, ovaj osiguravač ima pravo da zahteva da iznos štete od loma mašina i FLEXA štete proceni nezavisan ekspert. Ta procena će biti obavezujuća u slučaju da se ne dokaže da se veoma razlikuje od stvarnih činjenica. Troškove te ekspertize snosiće osiguravači srazmerno svojim udelima u plaćanju naknade iz osiguranja.
- (2) Osiguranik ima pravo da zahteva prvu isplatu naknade, koja se mora shodno činjenicama isplatiti u minimalnom iznosu, mesec dana po prijavi štete. U slučaju da se u roku od mesec dana ne proveri u kojoj meri se šteta smatra FLEXA štetom ili lomom mašina, obaveza osiguravača je limitirana iznosom od 50%.

**(8) Ekspertiza
Član 79.**

Kod postupka ekspertize ugovara se sledeće:

- 1) Odluka oba eksperta mora da sadrži osiguranu vrednost oštećene robe neposredno pre nastanka štetnog događaja kao i vrednost ostataka.
- 2) Na zahtev ugovornog partnera, vrši se utvrđivanje osigurane vrednosti osiguranih predmeta koji nisu oštećeni.

**Izbor eksperata
Član 80.**

- (1) Izbor eksperata vrše osiguranik i osiguravač i to svaki po jednog eksperta.
- (2) Izabrani eksperti vrše izbor trećeg eksperta.
- (3) Osiguravač ne sme odrediti za eksperte lica koja su konkurenti osiguraniku ili koja sa njim posluju, niti lica koja su zaposlena kod konkurenta ili poslovnog partnera, niti lica koja su u sličnom odnosu sa njim.
- (4) Isto se odnosi i na određivanje trećeg arbitra koga biraju prethodno dva izabrana eksperata.

- (5) Eksperti odluku donose većinom glasova.

**(9) Regres
Član 81.**

Pod pretpostavkom da osiguravač naknadi osiguranu štetu, svi odštetni zahtevi osiguranika u pogledu te štete prema trećem licu prenose se na osiguravača u svim slučajevima.

- (10) **Suma osiguranja i godišnji limit posle isplate naknade
Član 82.**

Isplata naknade ne utiče na sumu osiguranja, ali utiče na ugovoreni godišnji limit.

Poglavlje B. Osiguranje od prekida rada

**(1) Osigurana delatnost
Član 83.**

Delatnost koja se obavlja na mestu poslovanja navedenom u ispravi o osiguranju (osigurane poslovne prostorije) smatra se osiguranom delatnošću.

**(2) Predmet osiguranja
Član 84.**

Kada se poslovanje osiguranika prekine ili omete usled materijalne štete na imovini koju je prouzrokovala jedna od ugovorenih osiguranih opasnosti, a ugovoreno je osiguranje prekida rada, osiguravač je u obavezi da isplati naknadu po osnovu štete proistekle usled prekida rada.

**(3) Osigurane opasnosti
Član 85.**

Na obim pokrivanja, isključenja, ostalu regulativu i obaveze koji se tiču niže navedenih opasnosti shodno se primenjuju odredbe poglavlja A - Osiguranje imovine.

**FLEXA pokriva
Član 86.**

- (1) FLEXA pokriva kod osiguranja od prekida rada pruža zaštitu na ime štete prouzrokovane prekidom rada usled ostvarenja neke od osiguranih opasnosti iz FLEXA pokrivanja koja je prouzrokovala i materijalnu štetu na predmetima osiguranja.
- (2) Uz FLEXA pokriva moguće je ugovoriti sledeća proširenja:
  - 1) Indirektni udar groma;
Ovo proširenje osiguranja pokriva štete do ugovorenog limita na bazi "prvog rizika" shodno ugovorenoj franšizi.
  - 2) Eksplozija koju prouzrokuju eksplozivi;
  - 3) Izlivanje istopljenog materijala;
Osiguravajuće pokriva važi za štetu koja je prouzrokovana oštećenjem osigurane imovine koja nastane zbog isticanja tečnog užarenog materijala iz posuda - spremišta ili cevi, bez požara.

Nisu predmet osiguranja:

- 1) šteta unutar spremišta/posude niti šteta na mesta isticanja;
- 2) šteta na samom istopljenom materijalu.

Ako se delatnost prekine usled štete na imovini opisane u ovoj alineji, osiguravač neće naknaditi štetu proisteklu iz prekida rada, koju je neophodno popraviti shodno opisu u tački 1.

Troškovi grejanja, podgrevanja, odgrevanja i slični troškovi neće se naknaditi iz osiguranja.

- 4) Kabine žičare i skijaške uspinjače; šteta na kablju od udara groma;
- 5) Šteta od požara na sistemima za sušenje i drugim sistemima zagrevanja;
- 6) Sistemi za fumigaciju/dimljenje gasom;
- 7) Radioaktivni izotopi.

Osiguravajuće pokriće će važiti za prekid rada koji usledi posle štete na imovini, članu ____, koju je isključivo prouzrokovala osigurana šteta na osiguranim poslovnim prostorijama zbog radioaktivnih izotopa.

Dodatne opasnosti pokrivena osiguranjem u slučaju navedenom u polisi **Član 87.**

- (1) Opasnosti ili grupe opasnosti, odnosno štete navedene u stavu 2 prethodnog člana (Proširenje FLEXA pokrića) su dopuna osiguranju po FLEXA pokriću i smatraju se kao pravno samostalni ugovori o osiguranju, koji se u slučaju štete mogu otkazati posebno - odvojeno, bez uticaja na glavnu polisu za osiguranje po FLEXA pokriću, odnosno drugih osiguranih opasnosti.
- (2) U slučaju štete, i osiguravač i osiguranik imaju pravo da otkazu osiguranje za budući period.
- (3) Otkaz osiguranja se može realizovati u roku od mesec dana po postignutoj saglasnosti o visini isplate naknade iz osiguranja. Osiguravač se mora pridržavati otkaznog roka od mesec dana. Osiguranik ne može otkazati osiguranje posle kraja prve godine osiguranja.

Imenovani opasnosti - rizici **Član 88.**

Pored FLEXA pokrića, osiguranje troškova na ime prekida rada može se ugovoriti i za slučaj materijalnih šteta na predmetima osiguranja prouzrokovanih ostvarenjem sledećih opasnosti:

- 1) Građanski nemiri, zlonamerna šteta, štrajk, prekid rada - zatvaranje fabrike od strane poslodavca zbog neslaganja s radničkim zahtevima;
- 2) Udar vozila, dim, nadzvučna buka;
- 3) Iscurenje tečnosti iz protivpožarnih sprinklera;
- 4) Izlivanje vode iz instalacija;

- 5) Oluja, grad;
- 6) Pritisak snega, obrušavanje kamenja, odronjavanje;
- 7) Poplava, visoka voda;
- 8) Zemljotres;
- 9) Lom stakla;
- 10) Provalna krađa uključujući obest - vandalizam i razbojništvo.

Neimenovani opasnosti (svi rizici) **Član 89.**

Takođe, pored FLEXA pokrića, osiguranje troškova na ime prekida rada može se ugovoriti i za slučaj materijalnih šteta na predmetima osiguranja prouzrokovanih ostvarenjem neimenovanih opasnosti ako je ugovoreno osiguranje imovine.

(4) Imovinska šteta **Član 90.**

- (1) Neophodan uslov za ostvarenje naknade po osnovu prekida rada je nastupanje imovinske štete, odnosno materijalno oštećenje imovine koja služi za obavljanje delatnosti osiguranika, ako je:

- 1) prouzrokovana direktnim dejstvom osigurane opasnosti po osnovu koje nastaje obaveza osiguravača shodno odredbama ovih Uslova (štetni događaj);
- 2) neizbežna posledica osiguranog štetnog događaja, isključujući štete shodno članu 89 - Neimenovane opasnosti;
- 3) nastala zbog nestanka imovine za vreme ostvarenja osiguranog štetnog događaja, isključujući štete shodno članu 21 zlonamerna šteta i članu 34 - neimenovane opasnosti.

- (2) Šteta na imovini koja nije osigurana shodno Poglavlju A, ne smatra se imovinskom štetom čak i kad takva imovina služi za obavljanje osigurane delatnosti.

(5) Prostorno ograničenje **Član 91.**

U principu, šteta se mora dogoditi na osiguranoj lokaciji navedenoj u polisi, osim u slučajevima shodno stavovima 2 do 4 ovog člana.

Slučajna - nepredviđena odgovornost

Učinak prekida rada u postrojenju ili delu postrojenja na drugim lokacijama ili delovima lokacija istog vlasnika, u istim ili različitim poslovnim prostorijama koje su predviđene u ispravi o osiguranju kao lokacije rizika, pokrivena su osiguranjem (slučajna - nepredviđena odgovornost) i kad je opasnost koja prouzrokuje prekid rada pokrivena u okviru isprave o osiguranju koja važi za osiguranje od slučajne - nepredviđene odgovornosti.

Novopribavljene lokacije

Novopribavljene lokacije unutar zemlje smatraju se osiguranim lokacijama do ugovorenog limita, bez posebnog obaveštenja o tome.

Na dan obnove osiguranja, osiguravaču se mora dostaviti ažurirani spisak osiguranih lokacija i mora se obavestiti o svim promenama u zahtevima u pogledu osiguranja. Promene u obračunu ili preračunu premije vrše se na dan obnove osiguranja.

Imovinska šteta izvan osigurane lokacije

Prekid ili ometanje poslovanja kao posledica imovinske štete na osiguranoj imovini koja je privremeno smeštena izvan osiguranih poslovnih prostorija radi održavanja i popravke, takođe su pokriveni osiguranjem.
Ova odredba se primenjuje u skladu sa Poglavljem A.

(6) Prekid rada
Član 92.

- (1) Potpun ili delimičan prekid ili ometanje osiguranog poslovanja posle imovinske štete, smatra se kao prekid rada.
- (2) Prekid rada počinje nastankom imovinske štete i završava se kad se šteta od prekida (izgubljeni dobitak) više ne povećava, ali najkasnije po isticanju perioda obeštećenja.

(3) Međuzavisnost i ometanje

Izgubljeni dobitak kao rezultat prekida rada ili ometanja drugog posla istog vlasnika uključen je (šteta usled međuzavisnosti - ometanja) bez obzira da li šteta od prekida rada nastanu na istim ili različitim lokacijama, ako su one u ispravi o osiguranju naznačene kao osigurane lokacije, a štetu prouzrokuje osigurana opasnost.

(7) Izgubljena dobit
Član 93.

- (1) Prema osiguranju od prekida rada, izgubljena dobit je razlika između poslovnog prihoda i varijabilnih troškova osiguranog poslovanja.
- (2) U vezi poslovnih prihoda, neophodno je postići saglasnost o sledećem:
- 1) Prihod od prodaje;
  - 2) Promene zaliha u pogledu interno proizvedenih, nezavršenih i gotovih proizvoda;
  - 3) Rad na knjiženju sredstava;
  - 4) Razni poslovni prihodi po odbitku popusta i ostalih smanjenja prihoda.
- (3) Varijabilni (neosigurani) troškovi su oni troškovi koji nisu prisutni ili su smanjeni za vreme prekida rada.

Kriterijumi za procenu varijabilnosti su održavanje ili spremnost za poslovanje.

Varijabilni troškovi obuhvataju otpis delova poslovnog pogona koji se nisu upotrebljavali za vreme prekida rada.

Troškovi osoblja ne smatraju se varijabilnim troškovima.

- (4) Kod definisanja izgubljene dobiti sledeće se ne uzima u obzir: prihodi i troškovi koji se ne odnose direktno na osigurani posao (npr., finansijska dobit, vanredan profit, dobit i troškovi koji nisu svojstveni tom poslovanju ili su ostvareni van perioda obeštećenja).

(8) Osigurana vrednost, period obeštećenja, limit odgovornosti
Član 94.

- (1) Osigurana vrednost je izgubljena dobit koju bi osiguranik ostvario da nije bilo prekida rada u ugovorenom roku posle imovinske štete.

- (2) U slučaju proizvodnih kompanija, dobit od uskladištenih gotovih proizvoda koji su pretrpeli štetu od osigurane opasnosti naknađuje se u iznosu koji bi bio realizovan posle ugovorenog perioda obeštećenja, pri čemu taj iznos mora biti osiguran na posebnu sumu navedenu u polisi osiguranja.

- (3) Period obeštećenja počinje imovinskom štetom i traje ugovoreni broj meseci.

- (4) Različiti periodi obeštećenja mogu se izuzetno ugovoriti u slučaju sezonskog poslovanja. Limit naknade iz osiguranja odnosi se na osiguranu vrednost kao period obeštećenja na ugovoreni period meseci.

(9) Refundiranje premije i ugovor o uštedi
Član 95.

- (1) Ako se posebno ugovori, Osiguravač garantuje osiguraniku povrat premije do iznosa od 33,33% godišnje premije plaćene unapred u slučaju kad je osigurana vrednost bila niža od procenjenog iznosa u prethodnom periodu osiguranja.

- (2) Ako se posebno ugovori, osiguranik je u obavezi da plati dodatnu premiju u visini do 20% od premije plaćene unapred u slučaju kad je osigurana vrednost bila viša od procenjenog iznosa u prethodnom periodu osiguranja. Dodatna premija se zaračunava naknadno.

- (3) Osiguranik je u obavezi da saopšti osiguravaču osiguranu vrednost (gubitak - dobiti prema prethodnom članu) za period osiguranja najkasnije u roku od šest meseci po isteku odnosnog perioda.

- (4) Ako je saopšteni iznos manji od osigurane vrednosti, najveća proporcionalna refundirana premija će iznositi 33,33% godišnje premija plaćene unapred.

- (5) Ako je saopšteni iznos veći od osigurane vrednosti, proporcionalno viša premija, najviše do 20% godišnje premije plaćene unapred, zaračunava se naknadno.

- (6) Ako se ugovor otkaže, proporcionalna premija se refundira samo ako finansijski staralac - opunomoćnik potvrdi da saopšteni iznos odgovara stvarnoj osiguranoj vrednosti odnosnog perioda osiguranja.

- (7) U slučaju da osiguranik ne saopšti osiguravaču stvarnu osiguranu vrednost uprkos osiguravačevog pisanog upozorenja, osiguravač može da zaračuna svih 20% dodatne premije odmah po isteku roka od šest meseci.

- (8) Ako se, u slučaju štete, pokaže da je iznos koji je saopšten za prethodnu godinu osiguranja, niži od osigurane vrednosti za odnosnu godinu, naknada iz osiguranja određena prema Uslovima, umanjuje se shodno odnosu saopštenog iznosa prema stvarnoj osiguranoj vrednosti, a najviše do sume osiguranja plus uštedenih 20% u prethodnoj godini osiguranja.

- (9) Ovo umanjenje kompenzacije shodno uslovima, primenjuje se bez obzira na umanjenje zbog postojećeg podosiguranja shodno ovim Uslovima.

- (10) U slučaju kad je osigurano više od jednog predmeta, gore pomenute odredbe primenjuju se na svaki pojedinačni predmet.

(10) Obaveze osiguranika pre nastanka štete

Član 96.

- (1) Pored obaveza shodno Poglavlju A, osiguranik je dužan da:
- 1) propisno i valjano vodi knjige i arhivu, sastavlja bilanse i izveštaje o dobiti ili gubitku i da čuva tu dokumentaciju kako iz tekuće poslovne godine tako i iz prethodne tri godine;
  - 2) vodi računa da se nosioci podataka, poslovne knjige, fajlovi i slično ne oštete, unište ili nestanu;
  - 3) u razumnim vremenskim intervalima pravi rezervne kopije kompjuterskih podataka i programa i da ih odlaže u prostorije izvan kompanije.
- (2) Kršenje gore pomenutih dužnosti može odložiti osiguravačevu obavezu da isplati naknadu iz osiguranja shodno zakonskim propisima.

(11) Obaveze osiguranika u slučaju nastanka štete

Član 97.

Pored obaveza shodno Poglavlju A, osiguranik je u obavezi da primenjuje sledeće:

- 1) Obaveza minimiziranja štete
U slučaju imovinske štete koja može dovesti ili je dovela do prekida rada, osiguranik je dužan, ako je moguće, da otkloni i umanjí štetu. Osiguranik u tom slučaju traži uputstva od osiguravača i shodno njima postupuje.
- 2) Obaveza prijave štete
Svaka imovinska šteta koja može dovesti do prekida rada, mora se odmah prijaviti osiguravaču.
U slučaju kršenja obaveze iz prethodnog stava, osiguravač je ovlašćen da naknadu iz osiguranja umanjí za iznos štete koji mu je tim postupkom pricinio osiguranik.
- 3) Obaveza da se šteta objasni (da se ustanovi uzrok)
Osiguravaču i njegovom ekspertu se mora dopustiti da ispitaju uzrok, obim, trajanje prekida rada kao i procenu izgubljene dobiti i plaćanja naknade iz osiguranja ukoliko je moguće.

(12) Prekid rada; naknada iz osiguranja

Član 98.

- (1) U slučaju prekida rada, šteta će biti stvarno izgubljena dobit minus uštedeni osigurani troškovi plus troškovi nastali minimiziranjem štete.
- (2) Kod procene gubitka dobiti moraju se razmotriti sve okolnosti koje bi mogle uticati na poslovanje bez prekida kao, primera radi, tehničke i ekonomske okolnosti ili planirane izmene u radu osiguranika, situacija na tržištu, učinak više sile, štrajk, zatvaranje fabrike, bojkoti, bankrotstvo ili kompenzacija osiguranika.

(3) Zbog otpisa imovine oštećene za vreme prekida rada, osigurani troškovi se smatraju kao ušteda.

(4) Za kazne zbog raskida ugovora ili obaveze osiguranika na kompenzaciju koja proističe iz neizvršenja isporuke ili završetka do roka ili iz ostalih neizvršenih a preuzetih obaveza, ne može se tražiti naknada iz osiguranja pod vidom štete od prekida rada.

(13) Naknada iz osiguranja

Član 99.

(1) Osiguravač je u obavezi na naknadi gubitak dobiti nastao za vreme perioda plaćanja naknade iz osiguranja, ali najviše do sume osiguranja.

Ova ograničenja, međutim, ne važe ako i ukoliko je prekomerni iznos rezultat instrukcija osiguravača.

(2) Ugovoreno je da kada se posao obnovi ili iznova organizuje na nekoj drugoj lokaciji u zemlji, iznos naknade iz osiguranja bude najviše do istog iznosa koji bi se isplatio da su obnova ili ponovna organizacija posla izvršeni na istoj lokaciji i u istom obimu, uzimajući u obzir dogovoreni period obeštećenja.

(3) Osiguravač nije u obavezi da isplati naknadu iz osiguranja ako se izgubljena dobit uveća:

- 1) zbog vanrednih događaja za vreme prekida rada ili stanja u kontinuitetu (nije vanredan događaj ako se kasni sa ponovnim uspostavljanjem posla zbog za tržište uobičajeno duge isporuke mašina, opreme i materijala uništenih ili izgubljenih usled osigurane imovinske štete, ako je dužina isporuke uobičajena za tržišne standarde);
- 2) zbog promena u poslovnom pogonu ili inovacija u osiguranom preduzeću koje se izvrše za vreme popravke štete na imovini;
- 3) zbog ograničenja uvedenih od strane organa vlasti u pogledu rekonstrukcije ili samog rada - poslovanja, osim ako takav zakon ili regulativa nisu bili na snazi ali ih vlasti nisu primenjivale pre nastanka osiguranog štetnog događaja a utiču na imovinu koja služi radu - poslovanju.
- 4) Limit naknade iz osiguranja primenjuje se shodno stavu 2 prethodnog člana.
- 5) zbog neuobičajenih kašnjenja kod popravke štete na imovini, primera radi, usled nejasnog vlasništva ili strukture zakupa, ostavinskih postupaka, parnica i slično;
- 6) zato što osiguranik nije počeo popravku štete na imovini na vreme ili nema dovoljno finansijskih sredstava za tu svrhu;
- 7) zato što su pojedinačni neoštećeni predmeti beskorisni zbog uništenja ili gubitka veze sa pojedinačnim predmetima.

(14) Troškovi osigurani kako bi se minimizirala šteta

Član 100.

(1) Troškovi za minimiziranje štete su troškovi za mere koje osiguranik preduzima kako bi otklonio ili minimizirao gubitak dobiti:

- (1) ukoliko se takvim merama umanjí gubitak dobiti; ili

(2) ukoliko osiguranik može smatrati da su te mere neophodne ali nije mogao da prethodno zatraži odobrenje osiguravača zbog hitnosti. U tom slučaju, osiguravač se mora odmah obavestiti o preduzetim merama.

(2) Mere za otklanjanje ili minimiziranje gubitka dobiti mogu, primera radi, biti: podizanje - osnivanje pomoćnog, rezervnog ili iznajmljenog pogona - postrojenja koje bi u razumnom vremenskom periodu ostvarivalo izgubljenu dobit uz pojačanu poslovnu efikasnost po završetku prekida rada.

(3) Troškovi se ne smatraju troškovima načinjenim radi minimiziranja štete ako:

- (1) osiguranik izvuče korist - profitira od takvih mera posle trajanja prekida rada;
- (2) se ostvari - realizuje neosigurana dobit.

(15) Podosiguranje Član 101.

Shodno članu 99, u slučaju podosiguranja, naknada će se proporcionalno umanjiti.

(16) Limit naknade iz osiguranja; franšiza Član 102.

- (1) Ako se ugovori limit naknade iz osiguranja ili godišnji limit naknade iz osiguranja, on se primenjuje kao limit za naknadu iz osiguranja.
- (2) Iznos naknade iz osiguranja određen shodno članu 99, umanjuje se za ugovorenu franšizu.
- (3) Svi štetni događaji koji nastanu iz jednog i istog uzroka u istom vremenskom periodu od 72 sata, smatraju se kao jedan štetni događaj shodno odredbama prethodna dva stava, osim kad je u pitanju visoka voda kod koje se jedan štetni događaj definiše od početka znatnog povećanja nivoa vode iznad uobičajene kote do smanjenja na uobičajeni nivo vode reke ili jezera.

(17) Isplata naknade iz osiguranja Član 103.

- (1) Ako se iznos naknade iz osiguranja može proceniti za protekli period dve nedelje posle početka prekida rada kao i za svaki dalji mesec, osiguranik ima pravo na naknadu tih iznosa. Te isplate se oduzimaju od ukupnog iznosa naknade iz osiguranja.
- (2) Osiguravač ima pravo da zahteva da mu se mesečno dostavljaju dokazi o stvarno pretrpljenoj šteti od izgubljene dobiti.
- (3) Ako se do tada ne dostavi nikakvo stručno mišljenje, osiguravač će predočiti stručno mišljenje u pogledu adekvatne isplate.
- (4) Čak i u slučaju kad razjašnjenje u pogledu obaveze osiguravača da izvrši naknadu nije potpuno, pristupa se obračunu uz sva pridržana prava i uz potpunu naknadu osiguraniku u slučaju da osiguravač bude oslobođen obaveze da naknadi štetu, ako osigurano lice dostavi odgovarajuće garancije.

(18) Ekspertiza Član 104.

- (1) Izveštaj eksperta mora bar da sadrži:
  - 1) osiguranu vrednost;
  - 2) obim i trajanje prekida rada;
  - 3) iznos izgubljene dobiti za vreme perioda obeštećenja.
- (2) Strane uključene u procenu štete obavezne su da, na isti način kao i osiguravač, čuvaju tajnu otkrivenih informacija.
- (3) Izbor eksperata
Osiguravač ne sme odrediti za eksperte lica koja su konkurenti osiguraniku ili koja sa njim posluju, niti lica koja su zaposlena kod konkurenta ili poslovnog partnera, niti lica koja su u sličnom odnosu sa njim.
- (4) Odredbe prethodnog stava se odnose i na izbor trećeg arbitra od strane eksperata.

(19) Osigurana vrednost i limit naknade iz osiguranja posle nastanka štete Član 105.

Isplata naknade iz osiguranja ne utiče na osiguranu vrednost i limit naknade iz osiguranja, ali utiče na godišnji limit za štete.

(20) Otuđenje osiguranog postrojenja - pogona Član 106.

Ako se osigurano postrojenje - pogon otuđi, prava i obaveze iz ove polise prenose se na novog vlasnika. Novi vlasnik ima pravo da poništi polisu - otkáže osiguranje najkasnije u roku od mesec dana posle prodaje ili pošto utvrdi postojanje ove polise.

Polavlje C. Posebne odredbe

Klauzula o isključenju terorizma Član 107.

Bez obzira na odredbe različitog sadržaja u ovom osiguranju ili proširenjima istog, postignut je sporazum da se iz ovog osiguranja isključe gubitak/šteta, imovinska šteta na nepokretnim dobrima i ličnoj imovini, izdaci i troškovi bilo koje vrste, koje je direktno ili indirektno prouzrokovao teroristički akt bez obzira na uzrok ili događaj koji su istovremeno doprineli šteti ili usledili posle nastanka štete.

U svrhu ove Klauzule, akt terorizma podrazumeva akt, uključujući ali ne ograničavajući se na upotrebu sile ili nasilja odnosno pretnje ili pripremanja istog, svih lica ili grupa lica, bilo da postupaju sami ili za račun ili u vezi sa nekom organizacijom ili državom,

što se, prema svim izgledima, vrši -

- kako bi se uplašila ili kako bi se uticalo *de jure* ili *de facto* na vladu, državu, javnost ili delove javnosti, ili
- kako bi se delimično ili potpuno uticalo na privredu, ili

na osnovu njegove prirode i konteksta, može se zaključiti da je izveden u vezi sa političkim, društvenim, religioznim, ideološkim ili sličnim ciljevima.

Takođe, ovom Klauzulom se isključuju štete, oštećenja nepokretne i lične imovine, troškovi ili izdaci bilo koje prirode, koje direktno ili indirektno izazove postupak koji služi kontroli, preventivi ili ugušenju/obustavi terorističkog akta ili akta koji je na neki drugi način povezan sa terorizmom.

Isključena su takođe i oštećenja, štete, troškovi i izdaci direktno ili indirektno izazvani biološkim ili hemijskim zagađenjem.

Zagađenje podrazumeva zarazu, zatrovanost, ometanje odnosno ograničavanje upotrebe imovine zbog dejstva hemijskih i bioloških supstanci.

Ako neki deo ovog isključenja bude poništen ili proglašen pravno bez dejstva, ostali delovi ostaju i dalje na snazi.

Klauzula o isključenju u slučaju sankcija

Član 108.

Osiguravač nije u obavezi da obezbedi pokriće i nije u obavezi da izvrši plaćanje bilo kojeg potraživanja, odnosno da obezbedi bilo kakvu naknadu u skladu sa navedenim, do te mere kojom bi obezbeđivanje takvog pokrića, isplata spomenutog potraživanja ili obezbeđivanje spomenute naknade izložili osiguravača ili reosiguravača bilo kakvom sankcionisanju, zabrani ili restrikciji u skladu sa rezolucijama Ujedinjenih nacija ili trgovinskim ili ekonomskim sankcijama, zakonima i propisima Evropske unije, sankcijama Republike Srbije ili Sjedinjenih Američkih Država (pod uslovom da se ovim ne krše bilo kakvi propisi ili određeni državni zakoni primenjivi na dole potpisanog osiguravača).

Klauzula o isključenju sajber rizika

Član 109.

(1) Iz ugovora o osiguranju zaključenog po ovim Uslovima isključeni su bilo koji gubitak ili oštećenje osigurane imovine kada su direktno ili indirektno uzrokovani:

- 1.1. korišćenjem ili upotrebom bilo kog kompjuterskog sistema ili kompjuterske mreže;
- 1.2. smanjenjem ili gubitkom sposobnosti korišćenja ili upotrebe bilo kog kompjuterskog sistema, kompjuterske mreže ili elektronskih podataka;
- 1.3. pristupom, obradom, prenosom, skladištenjem ili korišćenjem bilo kojih elektronskih podataka;
- 1.4. nesposobnošću da se pristupi bilo kojim elektronskim podacima, da se oni obrade, prenesu, skladište ili koriste;

kao posledica:

1. neovlašćenog ili zlonamernog dela bez obzira na vreme i mesto, ili pretnji ili prevari;
2. zlonamernog programa ili sličnog mehanizma;
3. greške u programiranju ili greške u korišćenju (upotrebi) načinjene od strane osiguranika ili bilo koje druge osobe ili lica;
4. bilo koji nenamerni ili neplanirani prekid rada kompjuterskog sistema, kompjuterske mreže ili elektronskih podataka osiguranika koji nije direktno uzrokovan fizičkim gubitkom ili štetom;

U svrhu ovog isključenja primenjuju se sledeće definicije:

„Kompjuterski sistem“ je bilo koji kompjuter, hardver, softver, aplikacija, proces, programski kod, program, informaciona tehnologija, komunikacioni sistem ili elektronski uređaj koji je u vlasništvu ili kojim upravlja osiguranik. Ovo uključuje bilo koji sličan sistem ili bilo koju konfiguraciju gore pomenutog i bilo koji povezan uređaj za skladištenje ulaznih podataka, izlaznih podataka ili elektronskih podataka, mrežnu opremu ili uređaj za pravljenje rezervnih kopija.

„Kompjuterska mreža“ je grupa kompjuterskih sistema i ostalih elektronskih uređaja ili mrežnih uređaja koji su povezani preko nekog oblika komunikacione tehnologije, uključujući internet, intranet i virtualne privatne mreže (VPN) koji omogućavaju umreženim računarskim uređajima da razmenjuju elektronske podatke.

„Elektronski podaci“ su informacije koje koristi, kojima pristupa, koje obrađuje, prenosi ili skladišti kompjuterski sistem.

„Zlonamerni program ili slični mehanizam“ je bilo koji programski kod, uputstvo za programiranje ili drugi skup uputstava koji su namerno napravljeni sa sposobnošću da oštete, ometaju ili na drugi način negativno utiču na, ubace se u ili prate kompjuterske programe, datoteke sa podacima ili operacije (bilo da uključuju samo-umnožavanje ili ne) uključujući, ali se ne ograničavajući na „viruse“, „trojance“, „crve“, „logičke bombe“, softver za iznuđu otkupa“, „uskraćivanje pristupa“ ili „uskraćivanje usluga“.

„Prekid rada“ podrazumeva period vremena kada je snabdevanje energijom ili drugi servisi nisu dostupni ili kada je oprema van vunkcije.

(2) Bez obzira na gore navedeno ugovor o osiguranju pokriva bilo kakav fizički gubitak ili štetu na imovini koja je osigurana po originalnoj polisi, uključujući prekid rada i nepredviđene poslovne prekide koji iz toga proizilaze, što je posledica od jednog ili više osiguranih rizika, obuhvaćenih originalnom polisom, direktno uzrokovanih bilo kojim od uzroka opisanih u tački (1) ovog člana. Ipak, takvo pokriće za fizički gubitak ili oštećenje imovine neće se smatrati da negira opštu primenu izuzeća navedeno u tački (1) ovog člana.

U slučaju da elektronski podaci, koji su osigurani, pretrpe fizički gubitak ili oštećenje, kao što je opisano u stavu 1 tačke (2) gubitak, oštećenje, uništenje, izobličenje, brisanje, kvarenje ili menjanje takvih elektronskih podataka će biti nadoknadivo i osnova za vrednovanje u pogledu nadoknade izgubljenih, oštećenih, uništenih, izobličenih, obrisanih, iskvarenih ili izmenjenih elektronskih podataka će biti samo troškovi reprodukcije takvih elektronskih podataka ukoliko su takvi troškovi nadoknadivi.

Promena uslova i klauzula

Član 110.

U slučaju da se opšti, dopunski ili posebni uslovi, bezbednosna regulativa, klauzule ili sporazumi na kojima se ovaj ugovor zasniva, promene od strane osiguravača u korist osiguranika tokom trajanja perioda osiguranja, te promene imaju trenutno dejstvo i na ovaj ugovor takođe.

Ako se zbog promena mora zaračunati viša premija, ona će biti zaračunavana od stupanja na snagu odnosno promene u slučaju da osiguranik želi da se koristi blagodetima poboljšanja/usavršavanja.

Klauzula o pristanku - odobrenju

Član 111.

Osiguravač potvrđuje da su mu u vreme potpisivanja ugovora bile poznate sve okolnosti relevantne za procenu rizika osim ako su neki događaji zlonamerno prikriveni. Obaveza osiguranika da prijavi naknadna pogoršanja rizika ostaje bez dejstva.

Prijave osiguranika u vezi osiguranja od požara na imovini i prekida rada usled požara
Član 112.

Ako isti osiguravač izda polise ili vodi i osiguranje od požara na imovini i osiguranje od prekida rada usled požara, prijava o stanju rizika pri zaključenju ugovora ili o promenama u stanju rizika posle zaključenja ugovora, važi za oba osiguranja.

Prijava povećanja rizika (Klauzula o greškama i propustima)
Član 113.

Osiguranik mora da zaduži svoju nadzornu službu da neprekidno vrši nadzor nad stanjem rizika na osiguranoj lokaciji i mora prijaviti povećanja rizika na vreme. Ovo isto važi i za povećanja rizika koja su rezultat promene postojećih ili usvajanja novih vrsta poslova.

U slučaju da osiguranik namerno ili iz grubog nehata ne ispuni gore navedenu obavezu, osiguravač se potpuno oslobađa obaveze naknade iz osiguranja shodno zakonskim propisima.

Kako bi retroaktivno otkrio slučajno neprijavljena ili do sada nepoznata povećanja rizika, osiguranik mora svake godine da vrši pregled rizika.

Smatra se da je povećanja rizika prijavljeno na vreme ako se prijava izvrši odmah po izvršenom pregledu.

Zakonske posledice opisane u stavu 2, ne primenjuju se do gore pomenutog roka.

Privremena odstupanja od propisa o sigurnosti
Član 114.

Ukoliko proističu iz rigoroznih tehničkih okolnosti i ako su implementirana uz najveću moguću pažnju, privremena odstupanja od propisa o sigurnosti i od internih propisa kompanije tokom re(konstrukcije) i popravke na osiguranim lokacijama, ne smatraju se kršenjem obaveze osiguranika da se pridržava propisa o sigurnosti, i istovremeno, ne smatra se da je osiguranik prekršio obavezu da prijavi osiguravaču povećanja rizika.

Međutim, odstupanja koja traju duže od 4 meseca, ne smatraju se privremenim.

Ovo se ne odnosi na radove sa vatrom, bez obzira da li te radove izvodi sopstveno osoblje ili neka druga kompanija.

Za vreme izvođenja radova sa vatrom, bez obzira da li ih izvodi sopstveno osoblje ili druga kompanija, predviđeni propisi moraju se poštovati u svim okolnostima. Osiguranik preuzima punu odgovornost u vezi poštovanja tih propisa.

Ovo se ne odnosi na sporazume u vezi postojanja protivpožarnih sistema i sistema za dojavu požara.

Ako izvršilac radova prekrši propise o sigurnosti bez znanja i protiv volje osiguranika, tada se ne smatra da su propisi prekršeni iz nehata.

Klauzula o vodećem osiguravaču

Član 115.

Lider osiguranja ili njegova filijala navedena u ispravi o osiguranju, imaju ovlašćenje da primaju osiguranikove poruke - obaveštenja i pisma o namerama u ime svih uključenih osiguravača.

Vodenje predmeta

Član 116.

Ukoliko ista ugovorna osnova važi za sve uključene osiguravače, ugovoreno je sledeće:

Osiguranik zakonski ostvaruje pravo samo prema lideru i liderovom udelu.

Uključeni osiguravači primaju k znanju osuđujuće presude protiv lidera kao i poravnanja između lidera i osiguranika posle parnice kao obavezujuće. Slično tome, osiguranik prima k znanju zakonite presude - odluke iz parnice protiv lidera kao obavezujuće, kao i one u odnosu na ostale osiguravače.

Poglavlje D. Završne odredbe

Član 117.

Na ugovore o osiguranju zaključene po ovim Uslovima neposredno se primenjuju i imperativne odredbe Zakona o obligacionim odnosima, kako apsolutno, tako i relativno prinudno-pravnog karaktera, izuzev odredbi po kojima su pojedina pitanja drugačije regulisana ovim aktom zato što je to u nesumljivom interesu ugovarača osiguranja, odnosno osiguranika.

Član 118.

Osiguravač obrađuje podatke o ugovaraču osiguranja/osiguraniku u svrhu realizacije ugovora o osiguranju i ispunjavanja obaveza predviđenih važećim propisima.

Ugovarač osiguranja/osiguranik ima pravo da se informiše o podacima koje Osiguravač vodi o njemu i ima pravo i obavezu da od Osiguravača zahteva ispravku, dopunu i ažuriranje podataka koji se odnose na njega.

Podatke o ugovaraču osiguranja/osiguraniku mogu koristiti zaposleni kod Osiguravača, kao i zaposleni kod drugih lica i/ili institucija kojima Osiguravač dostavlja podatke shodno zakonskim propisima ili ugovornim obavezama.

Ugovarač osiguranja/osiguranik ima pravo da svoj ranije dat pristanak na obradu podataka u druge svrhe osim u svrhu zaključenja i ispunjenja ugovora, opozove. U slučaju da ugovarač osiguranja/osiguranik želi da opozove svoj pristanak, dužan je da obaveštenje o tome dostavi Osiguravaču u pisanoj formi. Osiguravač je dužan da nakon primljenog obaveštenja ugovarača osiguranja/osiguranika o opozivu ranije datog odobrenja u druge svrhe osim u svrhu zaključenja i ispunjenja ugovora, podatke o njemu briše.

Svojim potpisom na ponudi za zaključenje ugovora o osiguranju/polisi ili drugom dokumentu, ugovarač osiguranja/osiguranik potvrđuje da je obavešten i saglasan sa gore navedenim, te saglasnost data na ovaj način, predstavlja pravni osnov Osiguravaču za obradu i prikupljanje podataka o ličnosti ugovarača osiguranja/osiguranika, shodno odredbama Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.

Član 119.

U slučaju sudskog spora između osiguravača i ugovarača osiguranja, odnosno osiguranika nadležan je stvarno nadležan sud prema sedištu osiguravača.

Član 120.

Ako postoji neslaganje nekih odredbi ovih Uslova i nekih odredbi drugih uslova čija primena je ugovorena, na odnose iz ugovora o osiguranju primarno se primenjuju odredbe ovih Uslova.

Član 121.

Ovi Uslovi stupaju na snagu danom donošenja, a primenjuju se od 01.02.2020. dana.

Danom početka primene ovih Uslova prestaju da važe Opšti uslovi za osiguranje imovine i prekida rada od svih rizika od 12.05.2016. godine.